

СЪДЪРЖАНИЕ

СТРАТЕГИЯ ЗА ВИСШЕ ОБРАЗОВАНИЕ НА ВЕЛИКОБРИТАНИЯ (СЕВЕРНА ИРЛАНДИЯ)	3
СТРАТЕГИЯ ЗА ИНТЕРНАЦИОНАЛИЗАЦИЯ НА ВИСШЕТО ОБРАЗОВАНИЕ В ГЕРМАНИЯ	17
НАЦИОНАЛНА СТРАТЕГИЯ ЗА ВИСШЕ ОБРАЗОВАНИЕ НА ИРЛАНДИЯ	22
СТРАТЕГИЧЕСКИТЕ ЦЕЛИ НА ВИСШЕТО ОБРАЗОВАНИЕ В НАЦИОНАЛНИЯ ПЛАН ЗА РАЗВИТИЕ НА ЛАТВИЯ (2014-2020)	26
ВИСШЕТО ОБРАЗОВАНИЕ В ПОЛША ДО 2020 ГОДИНА	31
СТРАТЕГИЯ ЗА ИНТЕРНАЦИОНАЛИЗАЦИЯ НА ИНСТИТУЦИИТЕ ЗА ВИСШЕ ОБРАЗОВАНИЕ ВЪВ ФИНЛАНДИЯ ПРЕЗ ПЕРИОДА 2009-2015 ГОДИНА	37
СТРАТЕГИЯ НА ФИНЛАНДИЯ ЗА ИЗНОС НА ОБРАЗОВАНИЕ	43
СТРАТЕГИЯ ЗА ИНТЕРНАЦИОНАЛИЗАЦИЯ НА ВИСШЕТО ОБРАЗОВАНИЕ НА ШВЕЙЦАРИЯ	46

Бюлетинът INFOсвят
се изготвя по материали от реномирани
чуждестранни източници.
Редакционен съвет:
Ваня Грашкина, Валентина Славчева,
Мария Стоянова

Отговорен редактор:
Мария Стоянова
Стилов редактор:
Нели Колева

Адрес: бул. "Д-р Г. М. Димитров" № 52 А
1125 София
тел.: 817 38 60
e-mail: requests@nacid.bg

ISSN 1314-8958

СТРАТЕГИИ ЗА РАЗВИТИЕ НА ВИСШЕТО ОБРАЗОВАНИЕ В ЕВРОПА

СТРАТЕГИЯ ЗА ВИСШЕ ОБРАЗОВАНИЕ НА ВЕЛИКОБРИТАНИЯ (СЕВЕРНА ИРЛАНДИЯ)

Стратегията за висше образование на Северна Ирландия е подготвена от специално създадена координационна група към Министерството по заетостта и обучението. Официалният вариант на документа е публикуван през 2012 г., като целта му е да придобие на сектора силна стратегическа насоченост за бъдещето и да очертае рамка за по-нататъшно развитие на динамично, висококачествено и световно признато висше образование. За постигането на тази цел и свързаните с нея непосредствени задачи е определена детайлно насоката на политиката във висшето образование в Северна Ирландия в периода до 2020 г.

Във въвеждащото резюме са изтъкнати четири водещи принципа на Стратегията – адаптивност, качество, достъпност и гъвкавост:

- повече отговорност към нуждите на икономиката;
- по-високо качество на обучението;
- по-голяма достъпност на висшето образование;
- по-гъвкава среда за учене през целия живот.

Самото изложение е организирано в 7 раздела, в които са представени актуалните състояния на различните аспекти на висшето образование, очакваните проблеми и перспективи пред тяхното развитие; на тази база са мотивирани и набелязани за изпълнение конкретни политики за периода до 2020 г.

Раздел 1. Висшето образование в Северна Ирландия: история, постижения и предизвикателства

Секторът на висшето образование в Северна Ирландия има над 150-годишна история. През това време той се разраства, за което спомагат актуални и днес фактори като политиката в областта на висшето образование, подобряването на образователното равнище и ръстът в търсенето на висшестепенно образование. Днес обучението е организирано в 2 университета, 2 университетски колежа, 1 свободен университет и 6 колежа за продължаващо обучение (further education colleges – FECs). Общият брой на студентите през академичната 2010-2011 година е 67 870.

Постиганията на сектора се изразяват в позитивен принос към културния и икономическия живот на Северна Ирландия, висок процент на удовлетвореност на студентите (83% през 2011 г.) от посетените курсове, както и най-високи нива на участие във висшето образование в рамките на Великобритания.

Сред очакваните предизвикателства до 2020 г. фигурират:

- Демографските тенденции – групата на 18-21-годишните, традиционната целева група на университетите, се очаква да намалее с 9,4% между 2012-2020 г. Това трябва да се компенсира, защото може да доведе до значително намаление на приходите за сектора.

- Проблемите с отпадането – приблизително 8,3% от приетите първокурсници през 2009-2010 учебна година отпадат. Предвижда се търсенето на възможности за понижаване на техния дял.
- Студентските очаквания – качеството на студентската квалификация да нараства успоредно с общите социални тенденции.
- Приложимостта на академичното предлагане – институциите за висше образование трябва да гарантират сега предлаганите възможности да продължават да задоволяват не само стремежите на настоящите студенти, но и изискванията на пазара, в който функционират. Това налага промяна в профила на предлаганите курсове.
- Очакванията на управляващите органи – изпълнителната власт и парламентът очакват (от името на данъкоплатците) да се изразходват ефективно публичните инвестиции във висшето образование и да се гарантира, че секторът ще продължи да отговаря на местните икономически и социални нужди.
- Финансирането – в обозримото бъдеще се очаква значително ограничаване на публичните средства и на външните източници на финансиране. Това налага секторът да отстоява конкурентната си позиция на национално и международно ниво основно чрез подобряване на ефективността и оптимизацията на разходите.

Раздел 2. Визия за висше образование: 2012-2020

Поставени са две цели, за които секторът на висшето образование има решаващо значение: осигуряване на социална справедливост и икономически просперитет. Очаква се те да се постигнат чрез:

- висококвалифицирани висшисти в редица дисциплини, които да притежават качества и умения, търсени от работодателите;
- насърчаване на предприемаческия дух и иновациите, за да се създаде растеж в частния сектор;
- генериране на икономически растеж;
- обогатяване на социалната и културната среда.

Предвидено е работата върху реализацията на тези намерения да се диференцира на четири нива:

- **на индивидуално ниво:** ангажимент за отлично преподаване, осигуряващо на учащите необходимите умения и качества за успех в условията на нарастваща конкуренция на пазара на труда;
- **на регионално икономическо ниво:** формиране на умения, отговарящи на потребностите на работодателите; насърчаване на високи постижения в науката и иновациите; трансфер на знания и иновации. Всичко това трябва да подейства като катализатор за привличане на инвестиции и поддържане на растежа;
- **на общностно равнище:** чрез информационни дейности; създаване на връзки с местните общности; изграждане на доверие и упоритост;
- **на по-широко обществено ниво:** като допринася за по-споделено и приобщено общество, чрез насърчаване на многообразието и културното развитие; ангажимент към ученето през целия живот.

Изрично се подчертава, че бъдещото развитие на Северна Ирландия трябва да е агресивно към всички тези намерения, които обаче не се изключват взаимно. В тяхната основа е концепцията, според която образованието е жизнено важно и допринася за обогатяване на икономиката и обществото.

Като се вземат предвид факторите и предизвикателствата, пред които се изправя висшето образование, визията за неговото развитие е: жизнен и с международно признание сектор, който преследва високи постижения в преподаването и научните изследвания; играе ключова роля в развитието на модерна, устойчива и базирана на знанието икономика; подпомага уверено, споделено общество; признава и ценява разнообразието.

По-конкретно секторът на висшето образование трябва да притежава:

- способност да осигури на всеки човек широкообхватни и качествени умения и компетентности, необходими за все по-конкурентно международно работно място;
- високи постижения в научните изследвания;
- желание за работа в партньорство с индустрията за насърчване на трансфера на знания и внедряването на иновации;
- професионализъм на преподаването и ангажимент към качеството;
- подкрепа за студенти и равни възможности за всички;
- достъпност за учащите и ангажимент към местните общности, допринасяйки за тяхното обновление, разнообразие и устойчивост;
- гъвкавост при отговаряне на потребностите на учащите и другите заинтересовани страни, вкл. бизнеса;
- желание за ангажиране в световен мащаб;
- възискателно управление.

Раздел 3. Повече адаптивност към нуждите на икономиката

Посочва се, че секторът на висшето образование допринася за развитието на местната икономика по много начини. Специално внимание се обръща на съвременното състояние и перспективите пред три вида дейности:

Осигуряване на необходимия брой висококвалифицирани висшестни

Планираните промени се отнасят до:

- адаптиране на съществуващия квалификационен профил към потребностите на икономиката; отделяне на по-голямо внимание на природните науки, технологиите, инженерните науки, математиката и приложните икономически дисциплини, вкл. повече следдипломни възможности;
- повече заочни курсове и възможности за повишаване на професионалната квалификация и преквалификация;
- повече места за докторанти.

Генериране на инвестиции в местната икономика чрез научни изследвания и разработки и международно сътрудничество.

Предвижда се:

- стимулиране на университетите да подобрят представянето си в класацията за научни постижения във Великобритания;
- наблягане върху изследванията на високо световно равнище (като се отчитат настоящите и бъдещите нужди на икономиката) и модела на тяхното финансиране, поради необходимостта да се гарантира международната конкурентоспособност на университетите с оглед успешното кандидатстване за външно финансиране и привличане на преки чуждестранни инвестиции;
- продължаване на изискването университетите да привличат финансиране за конкретни проекти от външни донори като например Изследователските съвети във Ве-

ликобритания, Европейския съюз и фондациите;

- Външното финансиране да продължи да се фокусира върху потребността от повишено сътрудничество и коопериране, позволяващо на изследователите да имат достъп до широк спектър от средства и оборудване чрез обединяване на ресурси и експертни мнения;
- университетите да наградят съществуващите научни партньорства във Великобритания и извън нея;
- насърчаване на съвместни инициативи, които използват географското положение на Северна Ирландия както в европейски, така и в световен план; особено за трансгранично сътрудничество с Република Ирландия и САЩ;
- увеличаване на усвояването на европейските средства по Седма рамкова програма и програма Хоризонт 2020;
- включване на малки и средни предприятия в рамкови споразумения, които с течение на времето да спомогнат за разширяването на научните изследвания и разработки в местната икономика;
- подкрепа за институциите в развитието на техните чуждестранни научни сътрудничества и партньорства, които да осигурят директна полза от гледна точка на външната търговия, инвестициите и рекламата.

Насърчаване на трансфера на знания и иновации чрез:

- Министерството остава ангажирано с основното финансиране на текущия трансфер на знания, допълнено от програмата “Connected”, позволяваща на университетите и колежите за продължаващо обучение (FECs) да посрещнат и отговорят на нуждите на бизнеса например при разработване на прототипи или разрешаване на проблеми чрез иновации. Увеличава се финансирането за следващите етапи на “Connected” и на Фонда за иновации във висшето образование (Higher Education Innovation Fund, HEIF);
- повишаване на комуникацията вътре в сектора на висшето образование и между него и индустрията въз основа на разработването на учебни програми, улесняването на стажовете; курсове, съчетаващи общообразователно и професионално обучение и стипендии – не само за служители, но и за учащи.

Раздел 4. Висококачествено усвояване на знания

Предвидени са различни дейности, които да подкрепят висококачествено преподаване и учене. Сред тях изрично са посочени:

- поддържане на дейността на Академията за висше образование (Higher Education Academy - HEA);
- съвместно разработване от Министерството и Академията на конкретни инициативи, отговарящи на потребностите на сектора;
- насърчаване на сектора на висшето образование да подкрепя служителите си за участие като: кандидат-член, редовен член, старши член и главен член на Академията;
- възнаграждаване на добри практики в преподаването чрез Националната схема за преподавателски стипендии (National Teaching Fellowship Scheme - NTFS).

Министерството предвижда да продължи подкрепата си за Агенцията за осигуряване на качеството (QAA) при извършване на нейната дейност в северноирландските университети и колежи. Планира се създаването от 2016 г. на отделна рамка за качество на висшето образование за Северна Ирландия, която да включва висшето образование в продължаващото обучение. Счита се, че това ще осигури последователност в осигуряването на качество в целия сектор.

Специално внимание е отделено на въпросите, свързани с:

По-благоприятна среда – обучаващите се трябва да се подкрепят по време на обучението си във висше образование, като им се предоставя възможност да израстват не само в образователно отношение, но и като хора. Предполага се те самите да познават възможностите и ползите, които висшето образование предлага. Предвиждат се също мерки за повишаване на нивото на завършващите с очакването институциите за висше образование да подобряват своето представяне по този показател всяка следваща година. Набелязаните основни инициативи са:

- подобряване на процеса на подготовка и прием и увеличаване на менторската подкрепа;
- разработване на Договор за обучение, в който да са дефинирани ролята и отговорностите на обучаващите се и на институцията, като по този начин се изяснят очакванията на двете страни;
- гарантиране на ясна и стандартизирана процедура за оплаквания, достъпна за всички учащи в сферата на висшето образование.

Повишаване на пригодността за заетост – институциите за висше образование трябва да осигуряват на студентите възможности за развитие на съвкупност от умения, качества и опит, които да ги отличават в света на заетостта. Това трябва да се постигне чрез следните основни мерки:

- институциите да гарантират на всички учащи възможност за стаж (трудов опит, доброволен или общественополезен труд), докато се обучават;
- доставчиците на висше образование да предлагат разширено езиково обучение;
- институциите да утвърждават и признават академичен или друг опит и умения, които учащите развиват през целия си престой във висшето образование. В допълнение на традиционната квалификационна степен Министерството да създаде, съвместно със сектора, Годишен доклад за постижения във висшето образование (Higher Education Achievement Report - HEAR).

Увеличаване на международната дейност – всеки учащ трябва да има възможността да участва в международна програма за мобилност: без значение дали е правителствено субсидирана, или предоставена от отделни институции. През планирания период е предвидено институциите във висшето образование да разширят своята международна дейност чрез:

- привличане на повече чуждестранни студенти и изследователи;
- насърчаване на повече местни студенти да се възползват от международната мобилност;
- по-нататъшно развитие на чуждестранните институционални партньорства.

Раздел 5. По-достъпно висше образование

Декларира се, че висшето образование трябва да е достъпно за всички, имащи възможност да се възползват от него. В това отношение се предвижда:

- Предоставяне на висококачествена информация на кандидат-студентите – тъй като те се нуждаят от достъп до релевантна, актуална, висококачествена и съпоставима информация. Предвижда се създаването на единен формат за публикуване на стандартизирана информация за бакалавърските курсове в институциите за висше образование, която да се предоставя чрез единна уеб-базирана платформа, както и разработване и осъществяване на централизирана кампания за повишаване на осведомеността за предимствата на висшето образование.

- Разширяване на участието във висшето образование – всяко лице трябва да има достъп до подходящ за него курс, без значение на лични обстоятелства или социален произход. Министерството продължава да подпомага кандидат-студенти от слабо представени социално-икономически групи по отношение на стремеж, ориентиране и достъп до висше образование.
- Обществена ангажираност – подчертава се, че институциите за висше образование, получавайки значително публично финансиране, имат задължението извън собствените си преподавателски и научноизследователски отговорности да допринасят към социалния, културния и икономическия живот на по-широката общественост. В тази връзка се препоръчва: развитие на партньорства с доброволчески организации и по-широката общественост; ангажиране с училищата за повишаване на осведомеността и стремежа към висше образование; доброволческа дейност на студенти и служители; студентско управление на проекти за членове на общността, особено засягащи културни или социални проблеми; професионален опит и реализиране; привличане на финансови средства. Институциите могат съвместно с местните общности да допринасят за решаването на социални предизвикателства.
- Насоченост към знания – висшето образование набляга върху критичното мислене и лидерството, поради което има потенциала да играе жизнена роля в развитието на творчески решения в помощ на бъдещи политици. Министерството да улеснява взаимодействието между сектора на висшето образование и държавните органи по широк кръг от политически въпроси. Доставчиците на висше образование са насърчавани да участват в „мозъчни тръстове“ в партньорство с правителството.
- Достъп до висше образование в селските райони – Министерството съвместно с образователните институции в сектора работят за развитието на пилотна схема за създаване на университетски бази в колежите за продължаващо обучение (FECs), които да предоставят възможност на студентите да преминават част от техните курсове по места с осигурен достъп до университетски материали и ресурси.
- Трансгранично сътрудничество и студентска мобилност – оценява се важното значение на студентската мобилност за икономиката на страната и по-конкретно: за икономическата, социалната и културната перспектива в отношенията между Северна Ирландия и Република Ирландия. Поради това е предвидена подкрепа за трансграничното сътрудничество в преподаването и ученето с цел нарастване на разбирателството, споделяне на добри практики и позволяване на студентите да се движат свободно между двете страни. Специално внимание се отделя върху премахването на бариерите, истински или фиктивни, подобряването на сътрудничеството и мобилността на студентите между тях.

Раздел 6. По-гъвкава учебна среда за учене през целия живот

Изтъкнати са няколко предизвикателства: намаляването на населението на 18-21-годишна възраст с 9,4% между 2012-2020 г.; разглеждането на висшето образование като скъпа възможност; много от тези, които търсят достъп до висше образование се нуждаят от гъвкави форми на представянето му; технологичният напредък и начинът на живот изискват промяна на формата, по която ще се осигурява обучението в бъдеще. В отговор на изброените предизвикателства са формулирани няколко гъвкави решения:

Подпомагане на ученето през целия живот – учащите трябва да имат възможността да се обучават в удобна за тях среда. Очаква се до 2017 г. да се реализира създаването на единна кредитна и квалификационна рамка, която да позволява модулно обучение с възмож-

ност за комбиниране на отделни модули, които съвместно водят до по-висока степен на висше образование. Едновременно с това се насърчава трансферът на учащи между институциите, и – където е приложимо – на пакети от завършени модули.

Повече възможности за заочно обучение – осигурено е финансирането на заочни средни квалификации в колежите за продължаващо обучение (FECs).

По-гъвкава учебна среда – поради очаквания технологичен напредък в следващото десетилетие се очаква всеки студент да може да се включи в квалификация, която покрива неговите нужди без оглед на това дали обучението е заочно, практическо, или традиционно редовно.

Усъвършенствана система за финансиране – плануван е преглед на настоящата система на финансиране с оглед на възможността висшето образование в продължаващото обучение да следва същия модел на финансиране, както университетите и университетските колежи.

Отговор на промените в търсенето – предвижда се ревизия на използваната в момента система за управление на капацитета на висшето образование, определяща максималния брой студенти (Maximum Student Number - MaSN). В дългосрочен план се очаква преработване на модела на финансиране, за да се постигне гъвкавост на броя на студентите и разходите за издръжка да се контролират.

По-ефикасна система – очаква се секторът да продължи да намира възможности за допълнителни икономии през планирания период. Това трябва да включва подобряване в остойностяването на оперативните дейности, по-систематичен сравнителен анализ и мониторинг и прилагане на добри практики, включително за предоставяне на споделени услуги, където е възможно.

Управление и отчетност – Министерството, съвместно с Министерството на финансите и персонала (Department of Finance and Personnel - DFP) и Северноирландската одитна служба (Northern Ireland Audit Office - NIAO), обмисля приемането на рамка за капиталови инвестиции, която да продължи да осигурява необходимите гаранции по отношение на изразходването на публичните финанси. Едновременно с това Министерството се стреми да намали административната тежест, организирайки по-ефективна и ефикасна система с подобро управление и отчетна рамка, която отразява институционалната автономност и необходимостта от публична отчетност.

Раздел 7. Постигане на визията: програма за изпълнение

За изпълнението на целта и задачите на Стратегията са подготвени 16 проекта. Те очертават виждането на Министерството за превръщане на формулираната визия в реалност.

Контролът върху изпълнението се осъществява от Изпълнителен комитет, председателстван от старши служител на Министерството. На негово подчинение е Групата за управление на проекти, отговорна за изпълнението на проектите. Всеки проект трябва да има назначен проектен ръководител, отговарящ пред Групата за управление на проектите.

Проектите набелязват действията, необходими за постигане на изложените в Стратегията цели, разпределени в кратко-, средно- и дългосрочни резултати. Всеки от проектите представя детайлно описание на действията, необходими за неговото реализиране, очак-

ваните резултати и значението им.

Стратегията подлежи на финансиране чрез балансирана програма за преразпределение на средствата, ефикасни подобрения и допълнителни средства. Тези аспекти на Стратегията, които зависят от допълнителното финансиране, трябва да са обект на съображения за социална поносимост и резултат от бъдещи изчисления на бюджетните разходи на правителството.

Към Стратегията са приложени анотации на подготовените първоначални проекти, чието изпълнение трябва да доведе до реализиране на формулираните в съдържанието цел и задачи. Проектите са систематизирани в четири групи, отговарящи на четирите принципа на Стратегията.

Повече отговорност към нуждите на икономиката – очаква се до 2020 г. най-малко 44% от работната сила да притежава висше образование, а предлаганите курсове да отговарят по-добре на нуждите на местната икономика, с по-голям акцент върху естествените науки, технологиите, инженерните науки, математиката и приложените икономически дисциплини. Предвижда се увеличаване на научните изследвания и разработки, съпътствано от ускорен пренос на знания и по-добри връзки с индустрията.

Проект 1. Повишаване на броя на студентите, включващи се в курсове за висше образование по свързани с икономиката теми

Дейност – увеличаване на броя на висшистите по свързани с икономиката дисциплини (с акцент върху физически и биологически науки, математически и компютърни науки, инженерни науки и технологии) до не по-малко от 22% през 2020 г., при базова стойност 18% за 2008 г.

Резултати:

- до 2012-2013 г. допълнителни 180 места за студенти в свързани с икономиката курсове;
- до март 2013 г. университетите дават предложения за коригиране на профила на техните курсове, така че предлаганите квалификации да отразяват по-пълно нуждите на икономиката;
- до 2013-2014 г. допълнителни 360 места за студенти в свързани с икономиката курсове;
- до 2014 г. Министерството разглежда варианти за подкрепа на студенти, записали приоритетни икономически дисциплини в северноирландски университет;
- до 2014-2015 г. допълнителни 700 места за студенти в свързани с икономиката курсове;
- до 2020 г. броят на студентите в институциите за висше образование в Северна Ирландия с бакалавърска, магистърска или докторска степен в свързани с икономиката дисциплини да нарасне до най-малко 22%.

Значение – включването на повече студенти в курсове за висше образование по свързани с икономиката дисциплини, поддържани от инициативи на Министерството, които в крайна сметка ще са от полза за икономиката.

Проект 2. Поддръжка на международно признати и водещи световни научни изследвания и разработки

Дейност – университетите да продължат да развиват и поддържат научна база на световно ниво през действащия финансов план (CSR). Министерството представя Рамка за научни постижения (REF), която представлява система за оценка на качеството на научната продукция на университетите в страната. До 2020 г. Министерството насърчава университетите да подобрят представянето си в тази рамка. Предвиждат се следните инициативи за подкрепа на тази цел:

- от академичната 2012-2013 година Министерството подпомага водещи световни и международно признати научни изследвания, като същевременно гарантира, че настоящият и бъдещият финансов модел вземат предвид нуждите на местната икономика;
- Министерството отпуска 50 допълнителни места за докторанти през всяка от академичните години 2013-2014, 2014-2015, 2015-2016 с цел удвояване на общия брой на постдокторантски стипендии до 1000 през 2020 г.; университетите разработват планове за постигане на този ръст чрез външно финансиране;
- университетите разработват и изпълняват планове за значителен ръст в усвояването на Европейските фондове за научноизследователска дейност в периода до 2020 г.;
- съобразно възможностите Министерството обмисля подкрепа за планираните подобрения, които да подсилят приноса на университетите към научни изследвания и иновации в местната общност.

Резултати:

- до 2014 г. се оповестява първата оценка на Рамката за върхови научни постижения (Research Excellence Framework - REF);
- до 2014 г. повечето от финансовите потоци на Министерството за финансиране на научноизследователска дейност се съсредоточават към водещи световни и международно признати научни изследвания, вземащи предвид потребностите на икономиката;
- до 2020 г. северноирландските университети подобряват представянето си в Рамката за върхови научни постижения (REF);
- до 2020 г. Министерството, съвместно с университетите, удвоява броя на постдокторантските стипендии до 1000;
- до 2020 г. университетите увеличават значително усвояването на Европейските фондове, в сравнение с периода 2007-2013 г.

Значение – нарасналото внимание върху международни постижения и водещи световни научни изследвания и разработки в университетите ще затвърди научния им капацитет и ползите за северноирландската икономика.

Проект 3. Награждане и увеличаване на устойчиви дейности по трансфер на знания

Дейност – тъй като комерсиализацията на научноизследователската база е определящ фактор за икономически растеж и създаване на работни места, Министерството остава ангажирано с:

- поддръжка на финансирането на университетските дейности за трансфер на знания чрез Иновационния фонд за висше образование (HEIF) до 2013 г. и чрез съвместната програма за висше и продължаващо образование "Connected" до 2014 г.;
- увеличено финансиране за следващите етапи на същите две програми за нарастване на ангажиментите към бизнеса и обществото от страна на секторите на висшето и

продължаващото образование;

- разработване и прилагане на нова формула за финансов модел на Инвестиционния фонд за висше образование (HEIF) от 2013 г., за да бъде на разположение като част от годишната субсидия на университетите;
- допълване на инвестициите в Иновационния фонд за висше образование (HEIF) чрез разработване и прилагане на нова програма „Connected“ от 2014 г.

Резултати:

- до юли 2013 г. чрез текущия етап на Инвестиционния фонд за висше образование (HEIF) университетите се включват в 1140 бизнес ангажимента, обезпечени с 6,94 млн. британски лири за консултации и 863 хил. британски лири от Интелектуална собственост;
- до август 2013 г. Министерството разработва и прилага нова формула за финансиране на Иновационния фонд за висше образование (HEIF), за да бъде на разположение като част от годишната субсидия на университетите;
- до март 2014 г. чрез програмата “Connected” университетите и колежите за продължаващо обучение (FECs) регистрират 14 основни секторни проекта с местни компании, включващи най-малко един регионален колеж и един университет, и предприемат 155 проекта от името на местни фирми;
- до април 2014 г. Министерството разработва и прилага трети етап на програмата „Connected“ с цел да доразвие и подкрепи постигнатия до момента напредък по отношение на съвместната работа и трансфера на знания между секторите на продължаващото обучение и висшето образование, както и трансфера на знания между тези сектори и бизнеса.

Значение – Министерството помага за облекчаване на трансфера на знания, които допринасят както за икономиката, така и за сектора на висшето образование.

По-високо качество на обучението – изразено не само в по-висококачествено преподаване и обучение, но и в повишени възможности за заетост пред висшистите; свързване на Северна Ирландия с подкрепяща учебна среда; подобрене на подбора, задържане и постижения на учащите; увеличаване на международната мобилност на студенти и служители.

Проект 4. Разработване на единна рамка за осигуряване на качеството от всички доставчици на висше образование в Северна Ирландия

Дейност – за да се осигури приемственост в оценката на качеството в институциите за висше образование на Северна Ирландия, се въвежда единна система за оценка на всички институции.

Резултати - до 2016 г. Министерството въвежда единна система за оценка на качеството на всички институции, предоставящи висше образование.

Значение – секторът на висшето образование се възползва от подходяща за целта рамка за управление на качеството и неговите стандарти на преподаване са признати като най-висококачествени.

Проект 5. Създаване на по-благоприятна среда за обучение

Дейност – Министерството очаква от сектора да развие:

- ефективна подкрепа за студентите преди и след влизането им във висшето образо-

вание;

- Договор за обучение, в който са уточнени ролите и отговорностите на студента и институцията;
- подхождаща и ефективна академична и менторска подкрепа за всички студенти.

Резултати:

- до 2013 г. е въведен Договорът за обучение;
- до 2014 г. институциите във висшето образование подобряват подкрепата си за всички настоящи и бъдещи студенти преди, на и след входа на университета;
- до 2015 г. има ясна и стандартизирана вътрешна процедура за оплаквания в сектора;
- до 2020 г. нивото на завършващите се покачва всяка следваща година.

Значение – студентите се подкрепят по време на обучението във висшето им образование чрез редица мерки и броят на завършилите се покачва.

Проект 6. Увеличаване на перспективите за заетост на висшистите

Дейност – предвижда се всички студенти да имат възможност да развият набор от умения, качества и опит, необходими за професионалната им реализация, като:

- всеки студент има право да се възползва от стаж;
- институциите за висше образование улесняват възможностите за мобилност на студенти и изследователи;
- умения, дейности и опит извън учебния план се вписват от институциите за висше образование в Годишен доклад за постижения във висшето образование (HEAR).

Резултати:

- до 2014 г. университетите и университетските колежи усвояват Годишен доклад за постижения във висшето образование (HEAR);
- до 2015 г. всички доставчици на висше и продължаващо образование са възприели Годишния доклад за постижения във висшето образование (HEAR);
- до 2015-2016 г. броят на студентите във висшето образование, които работят или се обучават в друга държава, се увеличава с 10% и продължава увеличението си всяка следваща година;
- до 2018 г. всички учащи разполагат с Годишен доклад за постижения във висшето образование (HEAR);
- до 2020 г. всички студенти във висшето образование имат възможността да се възползват от учебен стаж.

Значение – всички дипломиращи се в Северна Ирландия притежават определена съвкупност от умения и знания, които ги отличават на международния пазар на труда.

Проект 7. Увеличаване на международната дейност във висшето образование

Дейност – подчертава се, че съществуват възможности за сектора да увеличи своя дял в международния студентски пазар. Министерството насърчава институциите да:

- преразгледат международните си стратегии;
- продължат да осигуряват гостоприемност и безопасност на своите кампуси;
- продължат да притежават статут на доверие „highly trusted sponsor“ на Агенцията за граничен контрол на Великобритания;

- улеснят международните командировки на своите служители на реципрочна база.

Резултати:

- до 2014 г. институциите преразглеждат международните си стратегии и определят предизвикателни цели, за да повишат международното си представяне;
- до 2020 г. значително увеличение на международната ангажираност чрез съвместно преподаване и научни спогодби;
- до 2020 г. значително увеличение на входящата и изходящата международна мобилност чрез удвояване на активността в сравнение с базовата 2010 г.

Значение – увеличаване на пазарния дял на Северна Ирландия в международния студентски пазар и по-разнообразен сектор на висшето образование.

По-достъпен сектор на висше образование – в най-широк смисъл. Изброени са дейности като: продължаваща подкрепа за разширяване на участието, вкл. с подобряване на информационното обслужване на студентите; систематичен подход към обществена ангажираност; подобрен достъп до висше образование в селските райони; подобряване на сътрудничеството между сектора и правителството по политически въпроси; по-голямо трансгранично сътрудничество; подобряване на студентската мобилност между Севера и Юга.

Проект 8. Подобряване на информацията по отношение на висшето образование.

Дейност – Министерството насърчава сектора да повиши качеството на информацията, съветите и ръководството на студентите. Министерството и институциите за висше образование разработват единен уеббазиран портал.

Резултати:

- до 2014 г. студентите получават достъп до висококачествена, точна и навременна информация за всички аспекти на висшето образование в Северна Ирландия.

Значение – студентите са по-добре информирани за всички аспекти на висшето образование, вследствие на което могат да правят информиран избор по отношение на своето обучение.

Проект 9. Засилване на връзките между сектора на висшето образование, обществото и правителството

Дейност – Министерството улеснява работата между сектора и държавните ведомства върху широк спектър от проблеми.

Резултати:

- до 2015 г. институциите за висше образование преразглеждат стратегиите си за социални и обществени ангажименти, като тази активност е вградена във всяка институция;
- до 2015 г. Министерството и секторът развиват механизъм за поддръжка на политически диалог и ангажираност между сектора и правителството.

Значение – институциите за висше образование увеличават в максимална степен употребата на интелектуалните си ресурси в обществена полза.

Проект 10. Създаване на университетски бази в коледжите за продължаващо обучение

Дейност – разработване на пилотна схема на университетски бази, предоставящи възможност за дистанционно обучение.

Резултати:

- до 2014 г. в един от коледжите за продължаващо обучение започва пилотна схема по създаването на университетска база;
- до 2015 г. пилотният проект се оценява;
- до 2020 г., в зависимост от резултата от прегледа, определени колежи за продължаващо обучение предоставят достъп до университетски ресурси.

Значение – студенти във висшето образование имат достъп до учебни и библиотечни ресурси на подходящи за тях места.

Проект 11. Улесняване на международното сътрудничество и студентската мобилност

Дейност – Министерството работи в партньорство с институциите за висше образование и Ирландското правителство за намаляване на пречките пред студентската мобилност между Севера и Юга. Институциите за висше образование поставят свои цели за увеличаване на студентския поток между двете страни чрез:

- повишено представяне на кариерните изложения в Република Ирландия;
- подобряване на информацията и комуникацията;
- ясни процеси на достъп между институциите в двете страни.

Резултати:

- до 2013 г. институциите за висше образование набелязват възможности за сътрудничество в преподаването и обучението между Севера и Юга;
- до 2020 г. институциите за висше образование установяват и работят по цели за увеличаване на трансграничната студентска мобилност.

Значение – подобряване на сътрудничеството и връзките между институциите за висше образование в двете държави на о. Ирландия и увеличаване на студентската мобилност.

По-гъвкава среда за учене през целия живот – до 2020 г. секторът на висшето образование подкрепя напълно ученето през целия живот и налагането на ясни и гъвкави пътеки, водещи до и по време на висшето образование. Това се улеснява от предвидената промяна на системата на финансиране и преразглеждане на системата за максималния брой на студентите (MaSN); по-добра управленска и отчетна рамка, която да балансира приоритетите на правителството с институционалната автономия.

Проект 12. Създаване на гъвкава система за учене през целия живот

Дейност – Министерството в сътрудничество с Агенцията за осигуряване на качеството (QAA) и заинтересованите страни създава нова кредитна рамка за висше образование в Северна Ирландия. Министерството обмисля обединяване на Рамката за квалификации във висшето образование на Англия, Уелс и Северна Ирландия (Framework for Higher Education

Qualifications in England, Wales and Northern Ireland - FHEQ) и Квалификационната кредитна рамка (Qualifications and Credit Framework - QCF) в единна квалификационна и кредитна система.

Резултати:

- до 2017 г. студентите могат да избират възможности за обучение през целия живот чрез единна, призната квалификационна и кредитна рамка;
- до 2018 г. модулното обучение е достъпно за всички студенти във висшето образование.

Значение – повишена гъвкавост и учене през целия живот в рамките на сектора.

Проект 13. Ревизиране на модела за финансиране на висшето образование

Дейност – подобрен модел на финансиране, който стимулира загочното обучение, фокусиран е върху свързани с икономиката дейности, насърчава споделянето на ресурси и експертни мнения, осигурява стабилност и устойчивост.

Резултати - до 2020 г. се използва гъвкав модел за финансиране на висшето образование.

Значение – моделът на финансиране на висшето образование обезпечава сектора с финансова сигурност, устойчивост и гъвкавост, с които да отговори на променящите се демографски и други проблеми.

Проект 14. Постигане на ефикасни икономии в сектора

Дейност – институциите продължават да търсят възможности за повишаване на ефикасността вътре в самите тях и в сектора като цяло.

Резултати:

- до 2014-2015 г. секторът осигурява годишни икономии в размер на 30 млн. лири в сравнение с базовата 2010-2011 г.;
- до 2015-2016 г. секторът оценява възможностите за икономии чрез предоставяне на споделени услуги.

Значение – увеличаване на ефикасността и разпознаване на възможности за споделяне на услуги.

Проект 15. Преразглеждане на максималния брой студенти (MaSN)

Дейност – Министерството ръководи преглед на контролния механизъм, който показва как бъдещото търсене може да бъде задоволено в рамките на все по-ограничен бюджет за висше образование.

Резултати - до 2016 г. осъществен преглед на методиката за Максималния брой студенти (MaSN).

Значение – публикувани препоръки за бъдещото финансиране на редовни студенти; информация за по-широк преглед на финансирането на висшето образование.

Проект 16. Рамка за подобряване на управлението и отчетността

Дейност – Министерството преразглежда съществуващата управленска и отчетна рамка, като същевременно обмисля изменения на изискванията към университетите по отношение на продажбата, прехвърлянето и отдаването под наем на сгради и съоръжения, финансирани изцяло или частично със средства на Министерството.

Резултати - до 2015-2016 г. Министерството, в сътрудничество с институциите, преразглежда управленската и отчетна рамка за висше образование.

Значение – Министерството и университетите разбират по-ясно своите роли и отговорности.

Източник:

Graduating to Success: A Higher Education Strategy for Northern Ireland

<http://www.delni.gov.uk/graduating-to-success-he-strategy-for-ni.pdf>

Й. Илиев

СТРАТЕГИЯ ЗА ИНТЕРНАЦИОНАЛИЗАЦИЯ НА ВИСШЕТО ОБРАЗОВАНИЕ В ГЕРМАНИЯ

На Съвместната научна конференция (GWK) през април 2013 г. министрите на науката на федерацията и на провинциите съгласуват „Стратегия за интернационализация на висшето образование в Германия“. Тя определя седем цели за по-нататъшно насърчаване на интернационализацията на висшето образование. Към всяка цел е развита обща визия с начини за реализация.

Прилагането на общите цели за интернационализация се извършва от провинциите и федералното правителство в рамките на конституционните им правомощия и при зачитане на автономията на висшите училища.

Цел 1. Стратегии за интернационализация на отделните висши училища

Обща визия

Федералното правителство и провинциите подкрепят висшите училища в развитието на собствени стратегии за интернационализация. Интернационализацията трябва да се разбира като пресечна точка, която засяга всички сфери и звена на висшите училища и съответства на техните специфични силни страни и нарастващо сътрудничество.

Значение и начини за реализация

Става въпрос за последователна интернационализация във всички сфери на висшите училища, т.е. научните изследвания, образованието и обучението, управлението и административията, обслужващите звена. При това е важно интернационализацията да се разглежда като инструмент за развитие на качеството, за да могат висшите училища да са атрактивни и конкурентни в глобалната конкуренция с висококачествени предложения, както и с гостоприемство и обслужване.

За да продължи да се разширява процесът на стратегическа интернационализация, всички заинтересовани висши училища трябва да са подкрепени от консултантски услуги, като

например прегледа “Интернационализация на висшите училища” от Конференцията на германските ректори.

Цел 2. Подобряване на правната рамка на интернационализацията

Обща визия

Федералното правителство и провинциите да подобрят условията за интернационализацията на висшето образование с подходяща правна рамка.

Значение и начини за реализация

През последните години федерацията и провинциите постигат много в съответните си сфери на отговорност в областта на правото - от Закона за имиграцията, през признаването на дипломи за висше образование, допълнението за насърчаване на мобилността към „Общи структурни изисквания за акредитация на бакалавърски и магистърски програми” (Решение на Постоянната конференция на министрите на образованието и културата на федералните провинции (КМК) от 2008 г.) , до трудовото право. Важна сфера на дейност са съвместните програми, които провеждат много германски висши училища със съседни страни, особено с Франция. Препятствие за тези проекти са все още големите усилия, необходими за въвеждане на съответните национални правила в дадена програма. От съществено значение тук е сътрудничеството между участващите страни партньори. Федерацията и провинциите имат предложение към Акредитационния съвет - дейностите по акредитацията да се ограничат до обща процедура с една агенция за цялата програма.

Цел 3. Установяване на култура на посещането

Обща визия

Федерацията и провинциите подкрепят висшите училища за създаване на култура на посещането (гостоприемство) на всички нива, като така те изпращат положителни сигнали към чуждестранните студенти и учени в страната и чужбина (например грижи и социална интеграция чрез “Welcome Center” във висшите училища, професионални перспективи за съпруга или съпругата - “двойна кариера”, подходящо обучение на служителите). Извън сферата на висшето образование това се отнася и за цялата среда (консулства, имиграционни власти, агенции по заетостта, институции за грижи за децата и др.)

Значение и начини за реализация

Само когато чуждестранните студенти и учени се чувстват наистина добре във всички области на живота, вкл. извън висшите училища, интеграцията може да успее. А успешната интеграция в Германия е благоприятна предпоставка за създаването на глобална мрежа от партньори или за оставане в Германия, и по този начин - за генериране на квалифицирани работници. Освен преподавателите и научните кадри за създаването на култура на посещането ключова роля има и административният персонал. Важно е сътрудниците на всички нива във висшите училища да говорят поне английски и дори да участват в межкултурното обучение и мобилност, за да се запознаят с висшето образование на другите страни.

Цел 4. Установяване на международен кампус

Обща визия

Федерацията и провинциите подкрепят висшите училища при осигуряването на международни и межкултурни образователни възможности за всички студенти и при разработ-

ването на програми с оглед на глобализацията и интернационализацията на професионалното развитие, както и придобиването на глобална гражданска отговорност. В учебните планове трябва да се включва повече интернационално съдържание; все повече програми, особено за магистърска и докторска степен, както и индивидуални курсове, трябва да се предлагат на английски или друг чужд език.

Значение и начини за реализация

Глобализацията променя съдържанието и методите на преподаване и учене и изисква културна чувствителност, глобален поглед и разнообразни езикови умения. Не всички местни студенти могат да придобият опит в чужбина. Затова те трябва да използват систематично възможностите, предлагани от чуждестранните студенти и преподаватели. Чуждоезиковите курсове помагат на студентите за усвояването на специализирана лексика, а на висшите училища – за продуктивното използване на чуждестранните лектори. Програми, предлагани на чужди езици (предимно английски език), са от особено значение. Такива програми, главно магистърски, увеличават престижа на германските висши училища за чуждестранните студенти, а за германските създават нови шансове за придобиване на межкултурни и езикови умения. Също толкова важно е и да се даде възможност на чуждестранните магистри и докторанти да подобряват знанията си по немски език. Особено необходимо за успешната интеграция на чуждестранните студенти е пълноценното им участие в академичния, културния и социалния живот на Германия.

Цел 5. Увеличение на международната мобилност на студентите

Обща визия

Общата европейска цел е 20% от всички завършващи до 2020 г. да преминат обучение или практика в чужбина. Предвид факта, че около 20% от завършилите в германските висши училища вече имат най-малко тримесечен престой в чужбина, тази цел може и да се надмине. Реалистично е всеки втори абсолвент да има опит в чужбина и най-малко всеки трети да може да докаже тримесечен престой и/или 15 кредита (ECTS).

Значение и начини за реализация

Все повече висши училища поемат инициативата да дадат възможност на своите студенти да завършат част от своето следване, стаж и/или изследвания в чужбина. Възползването от чуждия опит е голямо предимство във все по-глобализиращия се свят на труда. Дава се възможност за запознаване с чужди култури, подобряване на езиковите умения и се допринася за межкултурното разбирателство. А германските висши училища могат да се възползват от "ноу-хау", придобито от техните студенти в чужбина.

Трябва да се постигне по-добра координация и хармонизиране на събирането на данни на европейско равнище, за да са достоверни данните за дългосрочната мобилност на германските студенти в чужбина.

Стабилизирането на задължителни „мобилни прозорци“ в учебните планове, по-бързото признаване на следването в чужбина, по-голямото предлагане на интегрирани международни учебни програми с партньорски висши училища в чужбина – всичко това може да допринесе за по-нататъшното отваряне на висшето образование и по-широкото използване на мобилността. Тя е от особено значение в програмите за обучение на учители, тъй като те могат да посредничат за мобилността на бъдещите поколения ученици и студенти. Специалности с по-ниски нива на мобилност (например математика/информатика/природни науки (MINT) трябва да се насърчават чрез подходящи мерки.

Цел 6. Увеличаване на международната атрактивност на Германия като академична дестинация

Обща визия

С атрактивни програми и съвременен маркетинг да се подобрява позицията на Германия като едно от четирите най-добри места за обучение. За тази цел федерацията и провинциите подкрепят висшите училища при разработването на мерки за по-добър подбор, за повишаване на успеваемостта, за интеграцията на чуждестранните студенти.

Значение и начини за реализация

В интерес на науката и бизнеса е в страната да се привлекат висококвалифицирани студенти от чужбина. В момента в Германия учат около 6% от мобилните студенти в света и тя е сред първите четири приемащи страни. Все повече се признава положителният ефект за една държава от включването на млади хора от цял свят в нея. Степента на мобилност, и особено извън Европа, се увеличава значително. За да продължи да приема еквивалентна част от мобилните студенти и да е представена както и досега в международните мрежи, до края на десетилетието Германия трябва да увеличи броя на чуждестранните студенти на около 350 хил., което е приблизително една трета.

Следва да се намерят начини за подбор на студенти, за които прогнозата за успешно обучение в германско висше училище е добра. Препоръчително е например да се предоставят индивидуални и гъвкави помощни мерки още с приема, за да се вземат предвид разнообразните изисквания на студентите от различните страни и да се подобри успехът им.

Висшето образование в Германия е в нарастваща конкуренция с други държави в привличането на чуждестранни студенти и висококвалифицирани изследователи. Използват се маркетингови похвати като кампании, университетския консорциум Gate-Germany, глобалната консултантска мрежа на Германската служба за академичен обмен (DAAD), немските камари на науката и иновациите в чужбина, множество маркетингови дейности в провинциите. Важно е и подобряването на информацията - за академичните и стипендиантските програми, за свободните работни места, за кампусите, за социалната сигурност, за Закона за имиграцията. Самите висши училища трябва по същия начин да засилят своите маркетингови усилия. В помощ може да са и въвеждането или усъвършенстването на централни информационни страници и многоезични уебсайтове за обучението и науката в Германия, както и по-силното присъствие на международните изложения.

Цел 7. Привличане на талантиливи (млади) учени от чужбина

Обща визия

Висшите училища имат подкрепата на федерацията и провинциите за привличането на талантиливи млади учени от чужбина за временна или постоянна работа.

Значение и начини за реализация

Временното или постоянното пребиваване на перспективни (млади) учени от чужбина задълбочава връзката с чуждестранни университети и изследователски институции. Обучението също може да повиши качеството си чрез привличането на чуждестранни специалисти. Освен че са необходими за програмите на чужд език (обикновено английски), които затвърждават езиковите умения на студентите, чуждестранните учени предоставят и поглед към друга култура на преподаване; въвеждат нови методологически и теоретични подходи в изследванията, печелят студенти за бъдеща обмяна и ги мотивират за престой в чужбина.

Структурираните докторантски програми предлагат много предимства за чуждест-

ранните студенти. Затова, в допълнение към традиционните индивидуални докторантури, тези програми трябва да се разширят и интернационализират.

Цел 8. Разширяване на международното сътрудничество в изследователската дейност

Обща визия

Висшите училища се подкрепят на федерално и местно ниво в иницирането и изпълнението на международното сътрудничество в изследванията. В този контекст е желателно висшите училища да участват в международните инициативи за насърчаване на научните изследвания - като Осмата рамкова програма на ЕС (Horizon 2020). Целта е да се разработят най-добрите изследователски мрежи в световен мащаб, за да се приемат и овладеят научните и социалните предизвикателства в сътрудничество с партньорите.

Значение и начини за реализация

Международното сътрудничество в изследователската дейност на висшите училища съществува отдавна. Връзките с чуждестранни колеги по специалности, интердисциплинарният обмен и трансферът на науката в икономиката са естествена част от изследванията, а освен това и условие за участие в международно ориентирани програми за подпомагане. Подобриването на условията (целенасочена информация, стратегически консултации и активна подкрепа при набирането на средства и управление на проекти) е необходимо за увеличаване на броя на успешните германски заявления за финансиране.

Цел 9. Създаване на възможности за транснационално висше образование

Обща визия

Висшите училища получават подкрепа при предлагането на подходящи програми в чужбина и при участието си в двустранни споразумения с чуждестранни университети. Положителните ефекти от подобна транснационална дейност са засилването на международната репутация и популярност, връзки на бъдещите специалисти и мениджъри с Германия и привличане на високкоквалифицирани абсолвенти за докторантура.

Значение и начини за реализация

Броят на студентите в международни програми, които се предлагат от чужд университет в родните им страни и региони, расте по-бързо от броя на мобилните международни студенти. През последното десетилетие Германия обновява своя ангажимент в тази област. Най-вече чрез двустранни проекти на висшите училища, които са с чуждестранна поддръжка, но са успешни със значителното влияние на германските висши училища и осигуряването на немско качество. Участието на германските висши училища в транснационални програми за обучение в чужбина е положително за тяхната интернационализация и за укрепването на международното им академично влияние. Освен това допринася и за изграждането на капацитет и структури в страните партньори. Участието на германските преподаватели в международни проекти е ключов елемент за собствената им интернационална квалификация и подпомага работата им в родната страна.

Източник:

Strategie der Wissenschaftsminister/innen von Bund und Ländern für die Internationalisierung der Hochschulen in Deutschland

http://www.bmbf.de/pubRD/Strategie_fuer_die_Internationalisierung_der_Hochschulen.PDF

Л. Дърмонова

НАЦИОНАЛНА СТРАТЕГИЯ ЗА ВИСШЕ ОБРАЗОВАНИЕ НА ИРЛАНДИЯ

В **Националната стратегия за висше образование до 2030 година** се представя визията за развитие на сектора на висшето образование, който трябва успешно да отговори на редица социални, икономически и културни предизвикателства на съвремието. Изготвена е от Стратегическата група за висше образование в Ирландия.

Стратегията е разработена в контекста на целите, заложи в Рамката на правителството за изграждане на „Умна икономика“, като се отчита критичната роля на научните изследвания и разработки за превръщането на страната в иновативно общество. В документа се съдържат основните насоки на развитие, които допринасят за постигането на тези цели.

ВИЗИЯ

През следващите десетилетия висшето образование трябва да играе централна роля за превръщането на Ирландия в страна, разпознаваема със своите иновации, конкурентни предприятия, върхови постижения в науката, привлекателно място за работа и висок стандарт на живот, културно разнообразие и приобщаваща социална структура. Институциите за висше образование имат големи отговорности към отделните студенти, общностите, обществото и предприятията, като дават на студентите чувство за идентичност и умения, за да играят важна роля на световната сцена. Те също така са двигател на нови идеи чрез научни изследвания, като много от тези идеи трябва да се трансформират в стабилни иновативни предприятия на бъдещето.

Висшето образование на Ирландия подпомага тези промени чрез иновативни изследователски подходи за преподаване и обучение, създаване на програми, системи за оценяване на студентите и осигуряване на качество, насочени към насърчаване на творческите и иновативните умове. То трябва да има силно международно присъствие, да стане привлекателно за чуждестранните студенти и да се ангажира с висококачествени научни изследвания, оказващи реално въздействие върху регионалните, националните и глобалните потребности.

Визията акцентира върху следното:

Участие

За развитието на движена от иновациите икономика е важно да се създава и увеличава човешкият капитал чрез разширяване на участието на хората във висшето образование. Съществуват редица предизвикателства в това отношение, свързани със сравнително слабото развитие на националната система за учене през целия живот, а изискването за обноваване и промяна на уменията на работещите става все по-голямо.

Качество на студентската подготовка

Всички студенти трябва да имат достъп до съвременно обучение, изследвания и професионално развитие. Преподавателите следва да използват пълния набор от педагогически методики, с които разполагат, и да са квалифицирани в избраната от тях дисциплина. Всички изследователи и учени във висшите училища следва да повишават качеството на университетското и следдипломното обучение.

Качество на преподаването, научните знания и външно сътрудничество

Качеството на преподаването и научните знания, както и външното сътрудничество трябва непрекъснато да се преразглеждат във всички институции като част от стабилна

рамка за управление на изпълнението.

Изследвания и иновации

Изследванията във висшето образование трябва да са обвързани с предприятията и обществото, по нови и творчески начини да се впрегне техният потенциал за икономическо и социално благополучие, включително за по-ефективен подход за трансфера на знания и комерсиализиране.

Ангажираност

Институциите за висше образование трябва да са отворени за ангажименти към своята общност и по-широката общественост.

Интернационализация

Системата за висше образование на страната е част от глобалната система. Интернационализацията дава нови възможности на ирландското висше образование.

В подкрепа на реализирането на тази визия са дефинирани следните **системни цели**:

Ирландия трябва да има отлична система за висше образование, която да е привлекателна и да отговоря на изискванията на широк кръг потенциални студенти от страната и чужбина и да е напълно достъпна през целия им живот и променящи се обстоятелства.
Студентите получават отлично обучение, съответстващо на личностното им развитие и растеж като пълноценно ангажирани граждани в обществото.
Научноизследователската дейност в институциите за висше образование в Ирландия непрекъснато нараства. Тя трябва да се характеризира с качество на международно ниво, със силна и широка основа във всички дисциплини, както и значителна насоченост в области, съответстващи и оказващи значителна подкрепа на националните икономически, социални и културни потребности.
Институциите за висше образование са автономни, взаимодействащи си, насочени навън, ефективно управлявани и с пълна отговорност за качеството и ефективността на резултатите. Те трябва гъвкаво да отговарят на променящите се потребности на икономиката и обществото. Институциите наемат, развиват и поддържат висококачествен персонал с пълната отговорност за своето изпълнение и за силно и динамично лидерство.
Висшето образование трябва да отразява многообразието на институционалните мисии, които да са ясно артикулирани и определени. Институциите, взети заедно, формират кохерентна и взаимосвързана система и общо притежават необходимата критична маса за оптимално качество и ефективност.
Политическата рамка на висшето образование очертава ясно националните очаквания. Целите и функционирането на институциите, на органите за финансиране и агенциите за качество трябва да бъдат взаимно хармонизирани и подкрепени с по-устойчив модел на финансиране и ясно определени структури на системата за управление и отчетност.

ПРОМЕНИ В СИСТЕМАТА

Амбициозната визия и целите за развитието на ирландското висше образование са необходими, ако системата е насочена към по-широките национални потребности на страната и приоритетите за развитие през периода на стратегията. Идентифицирани са редица промени в оперативната рамка на системата, за да се гарантира нейното реализиране. Те са в

областта на управлението и ръководството, общата структура на системата и устойчивото финансиране.

Управление и ръководство

Трябва да се прилагат подходящи междуинституционални държавни структури за развитие на националните приоритети на висшето образование, както и да се наблюдава тяхното изпълнение. Новите роли и взаимоотношения изискват засилване на институционалния капацитет на системата за надзор, ръководство и управление на образователните институции.

Структура на системата

Системата трябва да бъде засилена чрез развитието на регионални клъстери от взаимодействие си институции (университети, технологични институти и други доставчици на образование), както и от институционална консолидация, която да доведе до по-малък брой големи институции.

Финансиране

Консолидация, мащабни икономии, по-голяма производителност и търговска дейност могат да помогнат за увеличаване на сегашните нива на финансиране, но международният опит показва, че тяхното въздействие е сравнително слабо. Единственият реалистичен вариант за нарастване на участието е да се изисква от студентите или завършилите да споделят разходите за своето образование, отразяващи значима лична възвращаемост, от която те могат да очакват да се ползват. Прякото участие на студентите, базирано на комбинация от авансови такси и схеми за кредитиране, се препоръчва като основен елемент на бъдещите договорености за финансиране на системата. Висшите училища трябва да се ангажират с по-широка база от източници на финансиране, за да се намали силната им зависимост от държавното финансиране, като същевременно засилват значението и качеството на предоставяното образование и научните изследвания.

В стратегията са очертани основни насоки за развитие в следните сфери:

- обучение и преподаване;
- научни изследвания;
- отговорност към цялото общество;
- интернационализация на висшето образование;
- управление на системата;
- кохерентна рамка;
- устойчив и справедлив модел на финансиране.

СТРУКТУРА НА СТРАТЕГИЯТА ЗА ВИСШЕ ОБРАЗОВАНИЕ

ЧАСТ 1. Аспекти на новата национална стратегия за висше образование

В тази част на стратегията са разработени следните основни аспекти:

Глава 1. Висшето образование в променящото се общество

Разглеждат се взаимоотношенията, които свързват висшето образование с обществото като цяло, като се показва как висшето образование трябва да се промени през следващите десетилетия, за да посрещне новите икономически, социални и културни предизвикателства.

Описани са условията, в които системата за висше образование функционира, и предизвикателствата, на които трябва да отговори.

Подчертава се, че чрез изграждането на силна, ресурсно осигурена и модернизирана система за висше образование трябва да се реализират цели, които да помогнат на страната да изгражда нов потенциал в услуга на ирландското общество.

Глава 2. Планиране на бъдещите потребности

В нея се изтъква необходимостта от планиране на структури, капацитет и взаимоотношения, от които системата за висше образование се нуждае, за да отговори на нарастващото търсене. Тук се третира въпроси, свързани с нарастващата тенденция ирландските студенти да следват в чужбина и чуждестранни студенти да се обучават в Ирландия.

Разгледани са начините, чрез които студентите и академичният състав могат да извлекат полза от нарастващото сътрудничество с институции за висше образование в други страни по отношение на преподаването, обучението и научните изследвания.

ЧАСТ 2. Мисия на висшето образование в Ирландия

В тази част се посочва главно как може да се преследват амбициозни цели по отношение на трите основни роли на висшето образование (преподаване и обучение, изследвания и отговорности) и как колективно те могат да формират реалистична визия за бъдещото висше образование.

Глава 3. Преподаване и обучение

В нея се разглежда първата от трите основни взаимосвързани функции на висшето образование, като се изследва как може да се осигури възможност на студентите във висшето образование да продължават обучението си в условия на отлична преподавателска и учебна практика, да са информирани за най-новите изследвания и да са улеснени от висококачествена учебна среда със съвременни учебни ресурси.

Глава 4. Научни изследвания

В нея се разглежда втората от трите основни взаимосвързани функции на висшето образование. Представена е визията за развитие на научните изследвания в рамките на ирландското висше образование през следващите години и са дадени в детайли мерките за реализиране на визията от гледна точка на инвестиране и създаване на капацитет.

Описани са и важните взаимосвързки между изследванията и преподаването и икономическото значение на връзките между научните изследвания и бизнеса.

Глава 5. Отговорности към цялото общество

В нея се разглежда третата от трите основни взаимосвързани функции на висшето образование. Посочва се как системата за висше образование насочва своите отговорности към обществото, в т.ч. бизнеса, местните общности, широкия образователен сектор и международната общност.

Представя се и ролята на образователния сектор като източник на авторитетното мнение за осигуряване на интелектуално лидерство и действие.

Глава 6. Интернационализация на висшето образование

Описва се как висшето образование все повече използва сътрудничеството между институциите за висше образование в различни страни, разглежда се частичното или цялостното обучение на студентите в чужбина и движението на академичния състав между институциите.

Подчертават се възможностите на ирландските образователни институции да отговорят на тази глобална тенденция.

ЧАСТ 3. Управление, структура и финансиране

В тази част се изследват структурните реформи, които са необходими в ирландската система за висше образование, за да може тя да продължава да изпълнява основната си мисия по последователен, устойчив и добре управляван начин.

Глава 7. Управление на системата

Разглежда се цялостната структура за осигуряване на ръководство, управление и качествен контрол, необходими за успешно реализиране на стратегията.

Глава 8. Изграждане на кохерентна рамка за висше образование

В нея се разглеждат бъдещите структурни и системни изисквания към висшето образование, развитието на университетите и технологичните институти, както и междуинституционалното сътрудничество.

Глава 9. Създаване на устойчив и справедлив модел за финансиране

В тази глава се изследва начинът за по-ефективно използване на ресурсите, за разширяване на базата за финансиране (включваща приноса на студентите, работодателите и другите източници на доходи), за да се гарантира, че начинът, по който се финансира висшето образование, е съобразен с по-широките национални цели на политиката за повишаване на достъпа, за по-голяма гъвкавост и подобрени резултати на изпълнението.

Източник:

National Strategy for Higher Education to 2030

<http://www.education.ie/en/Publications/Policy-Reports/National-Strategy-for-Higher-Education-2030.pdf>

М. Стоянова

СТРАТЕГИЧЕСКИТЕ ЦЕЛИ НА ВИШЕТО ОБРАЗОВАНИЕ В НАЦИОНАЛНИЯ ПЛАН ЗА РАЗВИТИЕ НА ЛАТВИЯ (2014-2020)

На 19 октомври 2011 г. правителството на Латвия издава „Процедури за разработване, изпълнение, мониторинг и обществени дискусии за Национален план за развитие 2014-2020“, а на 20 декември 2012 г., с решение на Сейма се приема Национален план за развитие (NDP2020) на Латвия.

NDP2020 е стратегически средносрочен документ на национално ниво и е тясно обвързан със Стратегията за устойчиво развитие на страната (Latvia2030) и Националната програма за реформи за изпълнение на стратегията Европа 2020. Планът е разработен в сътрудничество с експертите от CCCC¹, заедно със социални партньори на правителството, министерствата и местните власти. Основната цел на NDP2020 е да постигне съгласие относно най-важните средносрочни приоритети, области на действие, цели и показатели за изпълнението им.

Част от NDP2020 е стратегическата цел на страната за развитие на образованието, в т.ч. на висшето образование и научните изследвания.

¹ Cross-Sectoral Coordination Centre (Междусекторен координационен център)

СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ „МОДЕРНИ НАУЧНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ И ИНОВАЦИИ И ВИСШЕ ОБРАЗОВАНИЕ”

Латвия е страна с малка и отворена икономика и нейната бизнес структура се състои предимно от микро-, малки и средни предприятия, които нямат достатъчен капацитет да инвестират в научни изследвания и разработки, което е и причина високотехнологичният сектор да е слабо развит. За да се гарантира, че частният сектор е в състояние да използва иновации в националната икономика, е необходимо създаването на иновационна култура, която да се поддържа от специално приспособена и ефективна система, интегрираща законодателни, образователни, научни, свързани с научните изследвания, и финансови условия за успешно комерсиализиране на резултатите от научните изследвания. Нужно е непрекъснато сътрудничество между науката и индустриалния сектор, както и увеличаване на частните инвестиции в науката и финансиране на научните изследвания.

Добре развитите и комерсиализирани научни изследвания и иновации позволяват на една страна да произвежда продукти, подходящи за износ, и осигуряват международно конкурентни услуги. Предизвикателствата пред държавата за повече инвестиции в научни изследвания и разработки включват недостиг на служители в областта на науката и научните изследвания, слабо развита и разпокъсана научна инфраструктура, малко на брой лаборатории със съвременен оборудване за внедряване на технологични проекти, незначителен потенциал на търговската реализация на резултатите от научните изследвания и слабо сътрудничество между наука и бизнес, вкл. сътрудничеството между Балтийските държави. В областта на науката и научните изследвания, сътрудничеството между страните е от решаващо значение и е необходимо за създаването на по-големи, а оттам и по-компетентни и устойчиви сдружения, като по този начин се индуцират съвместни и частни инвестиции в научни изследвания и разработки

ЦЕЛИ И РЕЗУЛТАТИ

Цел 1

Увеличаване на инвестициите в научни изследвания и разработки до 1,5% от брутния вътрешен продукт през 2020 г. с целенасочени действия към привличане на човешки ресурси, разработване на иновативни идеи, подобряване на изследователската инфраструктура, улесняване на сътрудничеството между висшето образование, науката и частния сектор и трансфера на научните изследвания и иновациите към бизнеса.

Измерими резултати за тази цел

Показател	Основна стойност (година)	2014	2017	2020	2030
Инвестициите на частния сектор за научни изследвания и разработки през 2020 г. да достигнат най-малко 48% от общия размер на инвестициите в научни изследвания и разработки	37 (2010 г.)	42	46	48	51
Брой на изследователите в частния сектор, (процент от общия брой работещи на пълен работен ден)	16,2 (2010)	18	21	23	27

Брой на студентите, придобиващи образователни степени или квалификации от университети и колежи (в хиляди)	24,8 (2011)	23,9	24,1	24,6	28,6
Висше образование (процент от населението на възраст между 30 и 34 години с висше образование)	36 (2012)	37	38	40	> 40
Издадени европейски патенти на изследователи, пребиваващи в Латвия	11 (2011)	13	18	26	35

Цел 2

Чрез комерсиализация на знанието да се насърчи създаването на иновативни и конкурентоспособни в световен мащаб продукти с висока добавена стойност; въвеждане на такива продукти в производството и увеличаване на дела им в националната икономика.

Показател	Базова стойност (година)	2014	2017	2020	2030
Оборот от иновативни продукти (процент от общия оборот)	5,9 (2008)	8	9	11	>14
Дял на иновативните предприятия (процент от всички компании)	20,1 (2008)	22	25	30	>40

Отделни мерки, които трябва да се изпълнят от институциите в рамките на стратегическата цел

	Определение на мярката	Отговорни институции	Източници на финансиране
1	<p>Качествено и количествено обновяване на науката чрез:</p> <ul style="list-style-type: none"> - включване на държавните научни институти в обучението на докторанти; - включване на млади учени в научни изследвания и научни дейности; - мобилност на академичния и изследователския персонал с цел насърчаване на развитието на проекти в Латвия, подходящи за комерсиализацията. <p>Целева област: цялата страна</p>	Министерство на образованието и науката (Министерство на селското стопанство, Министерство на икономиката, Министерство на културата, Министерство на здравеопазването)	Кохезионни фондове, частно и държавно финансиране
2	Осъществяване на фундаментални и приложни изследователски проекти в приоритетните научни области (включително иновативни материали и технологии, устойчиво използване на местните ресурси, национални науки и национална идентичност, енергетика и околна среда, обществено здраве) и постигане на подходящи за комерсиализация резултати. Могат	Министерство на образованието и науката (Министерство на икономиката, Министерство на селското стопанство, Министерство на културата, Министерство на здравеопазването,	Кохезионни фондове, частно финансиране

	<p>низирание на инфраструктурата на национално ниво и укрепване на човешките ресурси и технологичния трансфер.</p> <p>Целева област: цялата страна</p>	<p>Министерство за защита на околната среда и регионалното развитие)</p>	
3	<p>Осигуряване на достъп до висше образование.</p> <p>Целева област: цялата страна</p>	<p>Министерство на образованието и науката (Министерство на икономиката, Министерство на селското стопанство, Министерство на културата, Министерство на здравеопазването)</p>	<p>Кохезионни фондове, гържавен бюджет, частно финансиране</p>
4	<p>Развитие на капацитета на частния сектор (включително гържавни и местни правителствени капиталови гружества) за научни изследвания и иновации, подкрепа за създаването на нови, приложими и подходящи за износ продукти или услуги.</p> <p>Целева област: цялата страна</p>	<p>Министерство на икономиката (Министерство на образованието и науката, Министерство на селското стопанство, Министерство на културата, Министерство на здравеопазването, социални партньори, неправителствени организации)</p>	<p>Кохезионни фондове, гържавен бюджет, частно финансиране</p>
5	<p>Постигане на по-ефективно сътрудничество между науката и промишлеността чрез подобряване на съществуващите и създаването на нови форми за дългосрочно партньорство между изследователи и предприятия, като се създаде единна система за трансфер на резултатите от научните изследвания. Подобряване и развитие на инфраструктурата в подкрепа на иновациите.</p> <p>Целева област: областите с национални и регионални центрове за развитие</p>	<p>Министерство на икономиката (Министерство на образованието и науката, Министерство на селското стопанство, Министерство за защита на околната среда и регионалното развитие, Министерство на културата, Министерство на здравеопазването, социални партньори, неправителствени организации)</p>	<p>Кохезионни фондове, гържавен бюджет, частно финансиране</p>
6	<p>Изграждане и развитие на платформа за сътрудничество във висшето образование, науката и частния сектор в Балтийските гържави в областите: (1) био-фармацевтична и органична химия, (2) наноструктурни материали и високо енергийно излъчване, (3) високи технологии и инженерни науки.</p> <p>Целева област: цялата страна</p>	<p>Министерство на образованието и науката (Министерство на икономиката, Министерство на селското стопанство, Министерство на здравеопазването, социални партньори, неправителствени организации)</p>	<p>Инструменти за финансиране от ЕС, гържавен бюджет, частно финансиране</p>

7	Развитие на езикови технологии. Целева област: цялата страна	Министерство на културата	Кохезионни фондове, гържавен бюджет, частно финансиране
8	Мерки в подкрепа на износа на висше образование (съчетаване и създаване на съвместни учебни програми на други европейски езици в не по-малко от 10 области на знанието; международна публичност на програмите и развитие на центрове за подкрепа на чуждестранни студенти; привличане на чуждестранни преподаватели). Целева област: цялата страна	Министерство на образованието и науката (Министерство на културата, Министерство на здравеопазването, Министерство на селското стопанство, Министерство на икономиката, социални партньори, неправителствени организации)	Кохезионни фондове, гържавен бюджет
9	Конкурентноспособност и утвърждаване на висшето образование, развитие на материално и техническо осигуряване, подобряване на вътрешната система за качество, насърчаване към по-висок процент на научните публикации от университетски преподаватели, стартиране на международни списания, повишаване на ефективността на системата на управление. Целева област: цялата страна	Министерство на образованието и науката (Министерство на селското стопанство, Министерство на културата, Министерство на здравеопазването, социални партньори, неправителствени организации)	Кохезионни фондове, гържавен бюджет, частно финансиране
Общ размер на финансирането, необходимо за изпълнението на стратегическата цел (в милиони латове)			1 021.82²

Процедури за финансиране на NDP2020

Финансирането на NDP2020 се осъществява чрез:

- средства от бюджетите на гържавата и местното управление;
- инструменти на ЕС: Кохезионен фонд, Фондове за обща селскостопанска политика и обща политика в областта на рибарството; други европейски фондове;
- други чуждестранни инструменти за финансиране;
- частно финансиране.

Социални партньори, други партньори на правителството и членове на обществото (които имат значителен принос за националното развитие на микроравнище) са поканени да вземат участие за постигане на целите на NDP2020.

Процедурата за финансиране на NDP2020 е определена в Закон за бюджета и финансовото управление. В съответствие с графика за бюджета, одобряван всяка година, Кабинетът на министрите ратифицира актуалните средносрочни бюджетни цели, приоритетни области на развитие, правителствени цели на фискалната политика, прогнози за брутният вътрешен продукт, прогнози за приходите в гържавния бюджет и неговия фискален баланс.

² 1,453 евро (в млн.)

Внедряване, мониторинг и оценка

При процесите на внедряване, мониторинг и оценка на NDP2020 важна роля имат Парламентът на Република Латвия, държавната администрация и подкомитетите на местните власти за мониторинг на изготвянето и прилагането на националния план за развитие. След като националният план се ратифицира, на всеки две години правителството представя пред парламента доклад за степента на изпълнение на NDP2020 и на Стратегията за устойчиво развитие на страната.

Докладът съдържа следната информация:

- Постигнат напредък по целите, определени в Стратегията за устойчиво развитие на Латвия и NDP2020, включително и по отношение на конкретни дейности, осъществени през отчетния период.
- Ефективно използваните ресурси за изпълнение на задачите, включени в Стратегията за устойчиво развитие на Латвия и NDP2020 в рамките на отчетния период, както и оценка на съответствието на разходите с изпълнените задачи и зададените цели.
- Степен на постигане на целите, включени в Стратегията за устойчиво развитие на Латвия и NDP2020 чрез отразяване на актуалните стойности на съответните показатели (включително в отчетния период) и измерването им според конкретни цели. Едновременно с това трябва да се направи оценка по отношение на перспективите за постигане на определените целеви стойности, като се имат предвид тенденциите на развитие в момента, както и предложения за действия, в случай че са необходими поради отрицателната крива на тенденциите за развитие.
- Значителни промени, настъпващи в страната и нейната външна среда, които могат да послужат като основа за необходими изменения в Стратегията за устойчиво развитие на Латвия и NDP2020.
- Необходимите изменения на Стратегията за устойчиво развитие на Латвия и NDP2020.

Източник:

National Development Plan of Latvia for 2014 – 2020

http://www.nap.lv/images/NAP2020%20dokumenti/NDP2020_English_Final.pdf

М. Луканов

ВИСШЕТО ОБРАЗОВАНИЕ В ПОЛША ДО 2020 ГОДИНА

Първият вариант на “Стратегия за развитие на висшето образование до 2020 г.” е разработен през 2009 г. от Конференцията на ректорите на академичните училища, Фондацията на ректорите и Конференцията на ректорите на професионалните училища. Вторият вариант е изготвен през 2010 г. от одиторската фирма Ernst & Young и Института за пазарна икономика по поръчка на Министерството на науката и висшето образование.

Първият вариант на Стратегията е подложен на обстояйни дискусии, в които участват частни лица и институции. При разработването на втория вариант се вземат под внимание становищата не само на академичните среди, но и на тези, на които системата на висшето образование оказва влияние - от младежите и студентите до бизнеса и местните власти.

Стратегия за развитие на висшето образование в Полша до 2020

(втори вариант)

Основната цел на Стратегията е значително повишаване на качеството във всички дейности на университетите и на цялата система за висше образование.

Състояние

Днешното състояние на висшето образование в Полша решително е повлияно от три основни тенденции от 1991 г.:

- масовизация на обучението;
- поява на частни университети и такси в държавните университети;
- разширяване на университетската автономия и академичното самоуправление.

Отправна точка при разработването на Стратегията е направената оценка на състоянието на висшето образование, както и основният анализ на държавните стратегически документи и външните фактори - демографски, икономически и правни, които през следващото десетилетие в значителна степен се очаква да определят състоянието на висшето образование в Полша.

Освен това е направена оценка на политическите решения, взети в областта на висшето образование в десет държави: Австрия, Австралия, Дания, Финландия, Франция, Холандия, Германия, Швеция, Великобритания, САЩ. Счита се, че най-подходящи за полските условия са решенията и нормативните разпоредби в четирите страни в следния ред: Австрия, Холандия, Дания и Австралия.

Огромният количествен растеж на висшето образование, както и на инфраструктурата за научни изследвания и обучение, не е достатъчно подкрепен от положителни качествени промени. Анализът на текущото състояние на висшето образование в Полша показва редица слабости в университетската система. Разпределението на студентите в различните области на обучение не отговаря на нуждите на икономиката. Учебните програми и методите на обучение не са в крак с променящия се свят. Раздробяването на университетите е тревожно. Отчита се ниска степен на мобилност на полския академичния състав. Университетите не са отворени за контакти с външната среда, а също не са ефективни при набирането на средства за научни изследвания. В полското висше образование, макар че изцяло е обхванато от обществената система за осигуряване на качеството, има огромни контрасти.

Известни изключения на значителни научни резултати, международен успех на студентите, иновативни организационни решения в университетите се гължат по-скоро на голямата ангажираност на отделни лица, отколкото на правилни механизми.

Централизираният начин за определяне на изучаваните области и образователните стандарти е критикуван както от полската академична общност, така и от чуждестранните експерти.

Приемането на списък с установени научни направления по разпореждане на ресорния министър за база на учебните програми затруднява гъвкавото адаптиране на образователните предложения към нуждите на пазара и конкурирането на университетите с предлагани програми.

Полските университети се характеризират с ниска отвореност. Това се проявява в структурата на персонала, нает предимно от собствените им възпитаници, които често работят до края на кариерата си на същото място, както и в структурата на институционалните приходи, много малка част от които са реализирани от научни изследвания за нуждите на външен субект. Загриженост поражда също така ниската мобилност на полските студенти.

Много слабо е представянето на полските университети на международната сцена. В международните класации най-добрите полски университети се намират на задни позиции, както и в статистиката, показваща ефективността на научноизследователската дейност (брой публикации, брой цитирания, заявени патенти). Полските университети не са ефективни в привличането на чуждестранни средства за научни изследвания.

Стратегия

Предложените промени в организацията и функционирането на висшето образование са решение за споменатите по-горе проблеми. Стратегията за развитие на висшето образование отчита и външните фактори за функциониране на висшето образование, като:

- очакваното намаляване (най-малко с 25-30% до 2020 г.) на броя на студентите поради демографски фактори;
- постоянния дисбаланс на публичните финанси, който дори при висок темп на икономически растеж ще ограничи възможността за значително увеличаване на бюджетните разходи за финансиране на висшето образование и научните изследвания;
- полското участие в инициативи и програми на ЕС в сектора на науката и висшето образование.

При разработването на стратегията също така са взети под внимание предложените промени в правителствените законопроекти, отнасящи се до функционирането на науката и висшето образование.

Общата цел на предложената стратегия е да се подобри значително качеството на трите основни сфери на дейност на висшето образование: обучение, научни изследвания и взаимоотношения на университетите със социалната и икономическата среда.

Подобряването на качеството на висшето образование изисква действия с акцент върху шест стратегически цели:

- разнообразие на институциите и програмите за обучение;
- отвореност на университетите към социалната и икономическата среда;
- мобилност на преподаватели и студенти;
- конкуренция в системата на висшето образование;
- ефективно използване на ресурсите от университетите;
- прозрачност на дейността на университетите.

Разнообразие

Предлага се да се разграничат четири групи университети, които се характеризират с различни функции:

- академични колежи, непознати в сегашната система, осигуряващи мултидисциплинарно обучение първа степен (licencjaskie) (BA);
- професионални университети, предлагащи обучение за определена професия в първа и втора степен (BA, MA);
- академични университети, провеждащи научни изследвания, които освен обучение в първа и втора степен провеждат обучение и в трета степен (PhD) в дисциплините, в които се правят научни изследвания;
- научноизследователски университети, които се характеризират с изследвания в няколко области на знанието и се съсредоточават върху научните изследвания.

Изискванията трябва да са приспособени към естеството на университета. Академичните колежи и професионалните университети няма да са задължени да провеждат научни изследвания. От академичните и изследователските университети ще се изисква да документират резултатите от изследователската дейност.

Университетите ще разработват независимо своите дипломни програми (учебни програми за придобиване на диплома), които ще са предмет на одобрение от Държавната комисия

по акредитация. За да се получи статут на академичен или изследователски университет, ще е необходимо допълнително положително становище за извършваните в университета изследвания от Комисията за оценка на научните звена. Нарастването на ролята на институциите за акредитация и оценка ще изисква значителен персонал и финансова подкрепа на Държавната комисия по акредитация и на Комисията за оценка на научните звена.

Признаването на ОКС ще става по тристепенната система за обучение, което означава, че всички програми ще се отнасят към една от трите степени. Студентите ще имат възможност да определят свободно образователната пътека. Промяната на областта на обучение (напр. между първа и втора степен) обаче ще изисква те да покажат умения и познания, необходими в новата област. Университетите ще могат да подкрепят прехода между програмите и областите на знанието чрез организиране на приравнителни курсове.

Задочното следване (studia niestacjonarne) в сегашната му форма трябва да се премахне. Университетите ще могат да предлагат на работещите студенти програми за придобиване на диплома, които ще са идентични по съдържание с програмите за студентите в стандартен режим и ще се реализират в дългосрочен план и при по-гъвкав график.

Отвореност

Университетите ще се насърчават в разработването на учебни програми, отговарящи на заявените нужди от институциите в същия регион. Също така ще е възможно създаването на съвместни програми, провеждани по искане и в тясно сътрудничество с работодателите.

Ще се стимулира участието на изтъкнати практики - дори и без академична степен - в дипломни програми от професионален характер. Освен това ще стартира програмата Партньорство за трансфер на знания (PTW), чиято цел е да насърчи и улесни потока на знание и иновации между университетите и икономиката.

Системата за материална подкрепа на студентите ще се промени с цел по-голяма достъпност на образованието. Премахването на стипендиите за резултати в обучението ще увеличи обществените средства за социални стипендии. Стипендиите за резултати ще продължат да съществуват, но се предполага да бъдат финансирани изцяло с частни фондове чрез институции и частни лица. Социалните стипендии ще се отпускат и изплащат от системата за социално подпомагане, а не както е сега - от университетите.

Мобилност

Мобилността увеличава опита и познанията на преподаватели и студенти, помага за изграждане на релационен капитал и учи на отвореност към нови идеи и хора. Наемането на хора извън местната среда предотвратява образуването на затворени структури и улеснява избора на най-добрите кандидати.

Междусекторната мобилност подпомага сътрудничеството със социално-икономическата среда и адаптирането на преподаването и научните изследвания към нуждите на пазара. Тя е основен елемент на професионалното обучение.

За да се гарантира мобилността на научните кадри, се предлага да се установи принципът, че лицата, които са придобили докторска степен в даден университет, могат да започнат работа в същия университет само след най-малко две години работа в друг център за научни изследвания. На лицата, наети или повишени на позицията „професор“, ще се изисква опит от три години извън университета.

Подкрепата за мобилността ще включва създаването на т.нар. субсидии за мобилност и финансиране на постдокторантски стажове.

Предвижда се създаването на Национална агенция за академичен обмен. Тя ще подкрепя пристигането в страната на студенти и докторанти. Освен това ще разполага със средства за стипендии за чуждестранни преподаватели, които искат по време на отпуск (т.нар. творчески отпуск) да преподават или провеждат изследвания в Полша. Извън страната Агенцията ще подпомага избора на Полша като място за следване.

Конкуренция

Предложените промени са насочени към засилване на механизмите на конкуренцията по отношение на качеството на висшето образование. Това означава, от една страна, необходимост от повишаване на общественото финансиране на научните изследвания и обучението на конкурсен принцип, а от друга страна, предоставяне на по-пълна информация, отнасяща се до оценката на качеството на образователните предложения на различните университети.

В новата финансова система основна роля ще продължи да има финансирането на университетските дейности с публични средства. Ще се увеличи значително дялът на средствата, които ще се дават на университетите на конкурентна основа. Много по-широк достъп, отколкото в момента, до публичните средства ще получават частните университети.

Предложената система за финансиране на висшето образование предвижда премахване на сегашната фиксирана субсидия и субсидията за уставна дейност и собствени научни изследвания, а вместо това се предлага:

- финансиране на обучение под формата на договор, при което:
 - договорите да се сключват с избрани университети чрез провеждане на конкурс, като се поставя ударение върху качеството на предлаганото обучение;
 - в конкурсите да участват частни университети;
 - сключването на договор за обучение на определен брой студенти да гарантира финансиране на обучението на студентите за целия период на обучение;
- отпускане на стабилизиращи субсидии на държавни университети за поддръжка на инфраструктура за обучение и научноизследователска работа; безвъзмездните средства да представляват малка част от приходите на университета;
- финансиране на научните изследвания, провеждани от университета под формата на конкурсни проекти.

Ефективност

С цел да се повиши ефективността на стратегическото управление на висшето образование са предложени промени в компетенциите на държавните органи:

- предоставяне на Министерския съвет правото да открива и закрива държавните университети;
- предоставяне на министъра, отговарящ за висшето образование, на правомощия за преобразуване (консолидиране) на държавните университети;
- свързване на функциите на министъра на висшето образование и на министъра, отговарящ за науката;
- предоставяне на министъра, отговарящ за висшето образование, правото на гъвкаво управление на средствата от държавния бюджет, предназначени за финансиране на образователната и изследователската дейност на университетите;
- разширяване на компетентността на Държавната комисия по акредитация, нови

отговорности на Съвета за висше образование и създаване на консултативен съвет към министъра за прогнозиране на образователните потребности.

Необходимо условие за ефективното използване на преподавателския и научния състав е извършването на промени в системата на заплащане, което ще позволи да се свърже размерът на възнаграждението със степента и качеството на изпълнение на преподавателската и изследователската дейност.

В държавните университети ще се въведат процедури за стратегически и финансов контрол. Освен това ще се въведат и интегрирани информационни системи в подкрепа на управлението на ключови области на университетските дейности.

Прозрачност

В държавните университети ще се разделят функциите за надзор на собствеността, управлението на университета и представителството на академичната общност чрез конституционното устройство на университета, което включва взаимодействието на следните органи: съвет на настоятелите, ректорска колегия, академичен сенат, сенат на служителите и студентско правителство.

Съветът на настоятелите се състои от по един представител на министъра и членове, избрани от университетския сенат, органите на местното самоуправление и организациите, представляващи предприемачи.

При съставянето на съветите ще участват академичните среди чрез Съвета за висше образование. Задълженията на попечителските съвети ще включват, наред с другото, и предоставяне на университетски устав и назначаване и освобождаване на членовете на ректорската колегия.

Предвижда се разширяване на информационните задължения на министерството, Полската комисия по акредитация (РКА), Комисията за оценяване на научните звена (КЕJN) и на университетите, включително за публично оповестяване на информация за дейностите на университета и оценката на тези дейности. Предстои създаването на национална система на подбор, както и регистър на студентите, чиято цел е събиране на данни за публично финансираното обучение, което дадено лице завършва, и материалната помощ, която то получава като студент. Ще се въведат ясни принципи относно кадровата политика, автономията на университетите при определяне на изискванията за достъп до всяка позиция, както и за публикуване на конкурси за преподаватели на интернет страницата на министерството.

Система за финансиране

Основната задача на системата за финансиране на висшето образование е разпределянето на финансовите ресурси по начин, който, от една страна, да гарантира изпълнение на преподавателските и научните задачи, а от друга страна, използването на средствата в съответствие с икономическите разчети. Приема се предположението, че публичните средства ще продължават да са основният източник на финансиране на висшето образование. От държавния бюджет за университетите ще се отделят три основни вида субсидии: за стабилизиране, за преподаване и за изследователска дейност. Също така ще се отпускат целеви помощи например за подкрепа на мобилността, инвестиции и финансова помощ за студенти.

В заключителната част на документа се обсъждат най-важните детерминанти на изпълнението на Стратегията - график на дейностите, правна рамка, финансови прогнози и

анализ на адекватността на предложените мерки за формулираните стратегически цели.

Прогнозата за възможностите за финансиране предвижда реалната стойност на публичните разходи за висше образование през 2020 г. да е с около 42% по-висока, отколкото през 2008 г., включително стойността на публичното финансиране за обучение да се увеличи с 32%, а разходите за научни изследвания и разработки - с около 206%. В реформираната система на висшите училища дялът на студентите, чието обучение се финансира с публични средства, трябва да се увеличи значително. Очаква се през 2020 г. до 61,4% от студентите да могат да се възползват от безплатно обучение (в сравнение с около 40% в момента). В същото време значително да се увеличи нивото на финансиране на един студент. Това показва, че рязкото спадане на броя на студентите през следващите години поради демографски причини, макар че поставя сериозни предизвикателства пред университетите, също така е шанс за изпълнение на реформата.

Източник:

Strategia rozwoju szkolnictwa wyższego w Polsce do 2020 roku – drugi wariant

http://www.uw.edu.pl/strony/aktualnosci/strategia/4_strategia_EY.pdf

Н. Колева

СТРАТЕГИЯ ЗА ИНТЕРНАЦИОНАЛИЗАЦИЯ НА ИНСТИТУЦИИТЕ ЗА ВИСШЕ ОБРАЗОВАНИЕ ВЪВ ФИНЛАНДИЯ ПРЕЗ ПЕРИОДА 2009-2015 ГОДИНА

Стратегията за интернационализация на институциите за висше образование дава основните насоки за развитие през периода 2009-2015 г., като поставя основните цели за интернационализиране на институционалната система за висше образование, която е в процес на реформиране. Стратегията представя и конкретните мерки за реализиране на поставените цели. Нейната задача е да даде отговор на предизвикателствата, пред които са изправени институциите за висше образование, и да подпомогне техните собствени инициативи за укрепване на интернационализацията.

Привлекателността на Финландия като среда, подходяща за бизнес, работа и живот, трябва да нараства. Интернационализацията на висшето образование, научните изследвания и иновационните системи е в основата на общественото обновление. Освен това интернационализацията на институциите за висше образование увеличава разнообразието на обществените и бизнес общности, международните мрежи, конкурентността и иновативността, като подобрява благополучието, компетентността и образованието на гражданите.

Документът е структуриран в три главни направления:

- Стратегически избор за интернационализация на реформираната система за висше образование
- Предизвикателства и възможности за интернационализация
- Интернационализация и реформи във висшето образование

Стратегията включва пет основни цели и набелязва мерките за тяхното реализиране:

ЦЕЛ 1. Създаване на реална международна общност на висшето образование

Финландското висше образование осигурява компетентност за работа в международна работната среда. Международният опит и връзките на персонала на институциите за висше образование подобряват качеството на научните изследвания и образованието и подкрепят интернационализацията на студентите. Висшите училища предлагат висококачествено образование на чужд език, фокусирано върху техните области на компетентност. Те активно използват възможностите на международното сътрудничество, по-специално, в рамките на ЕС и Скандинавските страни. До 2015 г. се предвижда броят на чуждестранните преподаватели, изследователи и завършили със степен студенти значително да нараства и институциите за висше образование да се превърнат в истински международни общности за обучение и работа.

Мерки

1. Министерството на образованието наблюдава финансираната срочна програма за мобилност за периода 2010-2015 г. Програмата се ръководи от Центъра за международна мобилност (Centre for International Mobility - CIMO). Разходите по програмата са 5 млн. евро годишно на обща стойност 30 млн. евро за целия период.
2. Институциите за висше образование включват в програмните си модули за степенни подкрепа на интернационализацията. Реализацията им се определя в отделните планове за обучение. Модулите за интернационализация се допълват с период на мобилност или висококачествени международни курсове. Когато е необходимо, институциите за висше образование укрепват сътрудничеството, специфично в дадена научна област или на регионално ниво, за да се организира чуждоезиково преподаване. Международни курсове, използващи електронното обучение, се добавят към образованието, водещо до квалификации и към отворено висше образование, състоящо се от същите модули.
3. Институциите за висше образование заделят достатъчно ресурси за консултантски услуги, подпомагащи напредъка на чуждестранни студенти и такива с имигрантски произход. В сътрудничество със студентските организации те организират консултантски и други дейности в подкрепа на обмена на чуждестранни студенти и на такива с имигрантски произход и подготвят преподаватели за подпомагането им по време на обучението и през свободното време.
4. Институциите за висше образование провеждат практики за признаване и акредитиране на предходно обучение и единни компетентности, така че те са недвусмислени и общи за финландските и чуждестранните студенти.
5. С цел да се подобри качеството на образованието и консултирането, предлагани на чужд език, институциите за висше образование се фокусират върху дейности за продължаващо образование на преподаватели и служители в езикови и културни обучения, както и педагогика за преподаване на чужд език. Висшите училища изискват учителите, преподаващи на чужд език, да показват своите преподавателски умения чрез сертификат или по някакъв друг начин, определен от самата институция.

ЦЕЛ 2. Повишаване на качеството и привлекателността на институциите за висше образование

Институциите за висше образование във Финландия са международно призната и привлекателна среда за учене и работа. Талантливите чуждестранни студенти и изследователи, които избират финландските институции за висше образование, са привлечени от висококачествено образование и научноизследователска дейност, както и от възможностите, предоставени от финландския трудов пазар. Добре функциониращите услуги подпомагат пристигането и оставането във Финландия.

Мерки

6. Институциите за висше образование укрепват изследователската си инфраструктура и си сътрудничат за укрепването на националната научноизследователска инфраструктура; активно участват в използването и развитието на международни инфраструктури въз основа на националния план за действие. Целта е да се постигне водеща позиция при създаването на европейска инфраструктура в някои области, в които Финландия има международно призната компетентност. Министерството на образованието и Академията на Финландия отговарят за утвърждаване на средствата, за управление на разходите за издръжка и участие на базата на решенията на националния план за действие.
7. Университетите и политехническите училища увеличават сътрудничеството в стратегически дейности, свързани с научни изследвания и разработки и осигуряват подходящо и ефективно използване на административните, експертните и иновативните услуги на регионално и национално ниво. Министерството на образованието и Министерството на труда и икономиката започват общонационална програма за развитие „Растеж и интернационализация на клъстери по компетентност“, финансирана от ЕСФ, чрез която Министерството на образованието наблюдава специално на компетентностите на политехническите институции за участие в международни изследователски проекти.
8. Институциите за висше образование гарантират наличието на достатъчно на брой международни изследователи в стратегическите области и спазват принципите за наемане на изследователи и Етичния кодекс, приети от Европейския център на изследователите. Академията на Финландия и националната Агенция за финансиране на технологиите и иновациите (Tekes) разширяват обхвата и съдържанието на финансирането на финландската програма за изтъкнати учени (FiDiPro) така, че тя да насърчава интернационализацията на висшите училища по много разнообразен начин, отколкото досега.
9. Институциите за висше образование, заедно с регионалните власти и други участници, отговарят за осигуряването на централизирана информация за услугите, необходима за установяване във Финландия (като настаняване, възможности за здравни грижи и работа). Консултантските услуги вземат предвид индивидуалните потребности на чужденците и техните семейства. Висшите училища очертават нивото на обслужване в района си и работят активно с властите и другите участници за отстраняване на установените пропуски.
10. Институциите за висше образование развиват процеса на подбор на студенти, за да стане по-ефективен приемът на чуждестранни студенти и такива с имигрантски произход. Те използват международни, стандартизирани тестове за подбор на

такива студенти. Министерството на образованието, Националният съвет по образование и институциите за висше образование разработват национална система за подбор на студенти и услуги, подпомагащи подбора на чуждестранните студенти.

11. От 2010 г. Министерството на образованието увеличава с 50% годишния размер на отпускнатите средства на финландско-американския център за образователен обмен „Фулбрайт“, подпомагащ талантливи млади учени.

ЦЕЛ 3. Увеличаване на износа на опит

Институциите за висше образование във Финландия са привлекателни и надеждни партньори за сътрудничество, които се ангажират с високо качество и взаимно полезни международни научни изследвания, образование и културно сътрудничество. Висшето образование и опит имат национално значение за износа.

Мерки

12. За да подкрепи износа на образователни услуги от висшите училища, Министерството на образованието назначава междуведомствена комисия, която да изготви програма за развитие, подпомагаща сътрудничеството на институциите за висше образование и експортните организации за укрепване на структурите и на базата от знания за образователния износ.
13. Центърът за международна мобилност (СІМО), Академията на Финландия и Агенцията за финансиране на технологиите и иновациите (Tekes) са отговорни за наличието на информация относно системата за висше образование и научни изследвания, както и за възможностите за обучение в страната чрез разработването на онлайн услуги. Услугите са в помощ на местните и чуждестранните студенти и изследователи.
14. Институциите за висше образование, СІМО и Академията на Финландия инвестират в инициативи, свързани с бивши студенти, преподаватели и изследователи с чуждестранен произход. Експерти, запознати с Финландия, се използват, за да се увеличи видимостта на финландските висши училища. Дейностите с бившите възпитаници предоставят и важен информационен канал за финландските изследователи и експерти, живеещи в чужбина.
15. До 2010 г. университетите и политехническите училища, съвместно със Съвета за оценяване на висшето образование (FINHEEC) и Националният съвет по образование изготвят препоръки за трансгранично предоставяне на качество въз основа на препоръките на ЮНЕСКО и ОИСР.
16. Министерството на образованието съдейства за създаването на мрежи за сътрудничество между институциите за висше образование и развиващите се страни и нововъзникващите икономики чрез меморандуми за разбирателство и други гъвкави споразумения между националните органи. Наличието и видимостта на финландското висше образование и научни изследвания нараства въз основа на опита на финландските мисии, културни и научни институти, на мрежата FinNode и други съществуващи държавни и частни организации.
17. Проектите „Трансграничен университет“ (СВU) и „Баренцов трансграничен университет“ се разработват с концепцията за международно признаване и привлека-

телност. До 2012 г. Университетът на Източна Финландия създава филиал на СВУ, който разширява сътрудничеството в образованието, научните изследвания и иновациите.

18. До 2009 г. се създава институтът *Aleksanteri* като национално звено за изследвания и компетентности, свързан с Русия и Източна Европа, на базата на международно оценяване.

19. Министерството на образованието увеличава финансирането на Програмата за обмен на студенти между Финландия и Русия (FIRST) до 500 хил. евро годишно.

ЦЕЛ 4. Поддържане на мултикултурно общество

Институциите за висше образование участват активно за подпомагане на мултикултурната общност и гражданското общество в сферата на висшето образование. Хората с имигрантски произход и чуждестранните студенти, преподаватели, изследователи и друг чуждестранен персонал в институциите за висше образование във Финландия са ресурс, който стимулира интернационализацията на страната. Делът на студентите във висшето образование с имигрантски произход съответства на техния дял от цялото население.

Мерки

20. Институциите за висше образование увеличават и акцентират върху преподаването на националните езици и култура, за да отговорят по-добре на нуждите на чуждестранните студенти, преподаватели и изследователи и такива с имигрантски произход. Министерството на образованието разширява ваучерната система за помощи, така че да включва и хора с имигрантски и нефинландски произход, които учат или работят в институциите за висше образование. Висшите училища могат да кандидатстват за ваучери за обучение в подкрепа на изучаването на националните езици. Годишният бюджетен кредит за ваучерната система се увеличава до 1 млн. евро. Освен висшите училища, студентите могат да избират езиково обучение от доставчиците на образователни услуги за възрастни.

21. Министерството на образованието и институциите за висше образование разработват в сътрудничество с бизнеса модел на обучение в подкрепа на пазара на труда. По този начин висшите училища насърчават заетостта на хората с нефинландски и имигрантски произход на националния пазар на труда.

22. Политехническите висши училища засилват подготвителното обучение по техническите дисциплини, насочено към имигранти. Организацията на обучението чрез основната рамка за финансиране става възможна след влизане в сила на новия закон за политехническите училища. Институциите за висше образование разработват модули за отворено висше образование, за да се намали прагът за прием на хора с имигрантски и нефинландски произход във висшето образование.

23. Институциите за висше образование развиват процедури за признаване на компетентности, придобити на друго място и за подобряване на възможностите за допълването им, така че компетентността на хората с имигрантски произход да отговаря на нуждите на пазара на труда във Финландия.

24. Институциите за висше образование подобряват средствата за информиране относно възможностите за прием във висшето образование, насочени към учениците от втория етап на средното образование, персонала и имигрантските семейства.

25. Мултикултурализмът и интернационализацията са във фокуса на финансираните чрез ЕСФ програми за развитие на Министерството на образованието. Институциите за висше образование използват пълноценно финансирането от ЕСФ, например за национални програми за мултикултурно обучение на преподавателите и на изследователския персонал.
26. Министерството на образованието съвместно с другите органи проучва възможностите за удължаване на продължителността на разрешението за пребиваване, давано с цел търсене на работа на чуждестранни граждани, които са завършили финландска институция за висше образование.

ЦЕЛ 5. Насърчаване на глобалната отговорност

Институциите за висше образование използват своите изследвания и опит за решаване на глобалните проблеми и за засилване на компетентността в развиващите се страни. Дейностите на институциите за висше образование са морално устойчиви и подпомагат необходимите условия за функциониране в глобалната околната среда, както и разбирането за глобалния ефект от тяхната дейност.

Мерки

27. Институциите за висше образование увеличават сътрудничеството в областта на образованието и научните изследвания на базата на национални и международни мрежи, за да допринесат за постигане на целите, поставени от ООН в „Десетилетие на образованието за устойчиво развитие 2005-2014 г.“.
28. Географското покритие на програмата Север-Юг-Юг се разширява и нейното финансиране се увеличава през следващия програмен период.
29. Министерството на външните работи и Министерството на образованието изготвят необходимите корекции на инструментите за финансиране, така че да стане възможно участието на политехническите училища и университетите в публичното финансиране на сътрудничеството за развитие.

Изпълнение и мониторинг на стратегията

Изпълнението и мониторингът на стратегията изискват наличието на адекватна база от знания. Интернационализацията на институциите за висше образование е комплексна, въпреки различията между университетите и политехническите училища, между секторите на обучение и изследвания. Базата от знания, свързана с интернационализацията, се увеличава чрез сътрудничество между различните участници. Министерството на образованието разработва базата от знания, статистиката и индикаторите за мониторинг и оценяване на интернационализацията в сътрудничество с институциите за висше образование, националната статистическа служба, Академията на Финландия и СИМО. Министерството на образованието консолидира отделните секторни изследвания, отнасящи се до интернационализацията. Изпълнението на Стратегията за интернационализация се разглежда като част от управлението на институциите за висше образование.

Една от ключовите цели на Стратегията е подобряване на качеството на чуждоезиковото обучение. Съветът за оценяване на висшето образование (FINHEEC) оценява чуждоези-

ковите програми в съответствие с оценката на реформата на структурата на образователните степени. При оценяването се обръща внимание на услугите, предлагани от институциите за висше образование, подпомагащи интегрирането на чуждестранните студенти.

Международна оценка за постигането на целите на стратегията се очаква да се проведе в края на 2016 г.

Мерки
30. От 2010-2012 г. задачите на стратегията се включват в споразуменията между, от една страна, Министерството на образованието, Академията на Финландия и СИМО и, от друга – институциите за висше образование.
31. Съветът за оценяване на висшето образование (FINHEEC) оценява международните програми за обучение и услугите за студенти, предоставяни от институциите за висше образование във връзка с реформата за оценяване на степенната структура от 2010 г.
32. Министерството на образованието оценява изпълнението на Стратегията, а постигането на нейните цели се проследява чрез международни сравнения.

Източник:

Strategy for the Internationalisation of Higher Education Institutions in Finland
2009–2015

<http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Julkaisut/2009/liitteet/opm23.pdf?lang=fi>

М. Стоянова

СТРАТЕГИЯ НА ФИНЛАНДИЯ ЗА ИЗНОС НА ОБРАЗОВАНИЕ

През 2010 г. Министерството на образованието и науката изготвя Стратегия на Финландия за износ на образование. В увода към Стратегията се подчертава, че износът на образование е част от глобалната икономика и се счита за сектор, който широко се съчетава с различните сектори на индустрията. Силата на Финландия в тази област е конкурентната образователна система и нейният висок международен престиж. Налице е очевидно търсенето на финландско ноу-хау на международния образователен пазар. В отговор на този интерес Министерството на образованието и науката създава през 2009 г. работна група, която да идентифицира задържащите фактори и предизвикателствата пред износа на финландското образование и да очертае стратегическите направления и мерки.

Предизвикателствата се състоят в сравнително малкото количество ресурси, както и в съответното законодателство, които поставят някои ограничения по отношение на износа на образователни дейности на институциите за висше образование. Работната група изготвя стратегическите насоки за износ на финландско образование.

Счита се, че търговията с образование е нарастващ бизнес и предлага много възможности за страната. Основната цел е Финландия да се превърне в една от водещите световни икономики, основана на образование, която разчита на високото качество на образователната си система. Друга важна цел е до 2015 г. делът на износа на образование и знания да се увеличи значително по отношение на общия износ на страната.

Изпълнението на стратегията за износ на образование се състои в подобряване на връзките, въвеждане на търговска концепция за образованието (productisation of education), увели-

чаване на качеството, развитие на маркетинга, образуване на образователни кълстери за износ и активиране на институциите за висше образование като износители.

Основни насоки за бъдещо развитие:

❖ **Добре работещият вътрешен пазар е предпоставка за износ**

Успешният износ на финландско образователно ноу-хау се основава на силната образователна система и нейното непрекъснато развитие. Вътрешният пазар за образователно ноу-хау трябва да се доразвива.

❖ **Износът на образователно ноу-хау укрепва останалите експортни области**

В бъдеще образователното ноу-хау трябва да се превърне във финландски кълстер за износ, във все по-важна част от промишлеността и услугите и по този начин да подкрепя другите сектори за износ. Образователните кълстери на знания ще позволяват на финландските фирми за износ да предлагат на своите клиенти цялостни решения, които включват образованието и знанията като естествена част от продукцията.

❖ **Изграждането на мрежи създава добавена стойност**

Малкият размер на финландските оператори в сферата на износа на образование води до създаване на мрежи и сътрудничество. Ресурсите за подпомагане на износа основно трябва да са насочени към действия, съвместно предприети от финландските оператори. Целта на финландския износ на образование е да предлага гъвкави решения вместо отделни продукти или услуги. Ресурсите за поддръжка ще са разпределени за изграждане и функциониране както на национални, така и на международни мрежи за сътрудничество.

❖ **Ориентирането към конкретни цели е важен елемент на интернационализацията**

Основните цели трябва да се определят както секторно, така и географски. Мерки за подкрепа на износа и евентуална подкрепа за финансиране ще са първите цели, насочени към определени области и сектори. С оглед на възможно най-ефективното ориентиране, на финландските оператори в областта на износа на образование ще се предоставя съответната информация, събрана с помощта на проучване на пазара в избраните области и сфери.

❖ **Засилването на търговската концепция за образованието („productivisation“) е предпоставка за международна търговия**

Успехът на международния пазар изисква внимателно засилване на търговската концепция за образованието. Възможните износители на финландското образование се нуждаят от повече знания и ресурси в тази област.

❖ **Само качеството води до успех**

Финландските оператори в сферата на износа на образование трябва да укрепят и засилят осигуряването на качество. Различни сертификати и документи, удостоверяващи качеството на работата, са важни предпоставки за опериране на международния пазар.

❖ Клъстерът ускорява износа

Ускоряването на износа на финландското образователно ноу-хау изисква секторът да работи по начин, наподобяващ работата на клъстер. Особено във финландския клъстер трябва да е разнообразното сътрудничество и решения, разработени за задоволяване на нуждите на клиента. Специалната цел на клъстера е да се търсят и да се определят нови възможности за бизнес.

❖ Институциите за висше образование като двигатели на износа на образование

Институциите за висше образование имат ключова позиция в износа на образование. Трябва допълнително да се разработят законови актове по поръчка на образованието, предлагани от висшите училища, за да могат да участват в образователния бизнес на по-гъвкава основа. Увеличаването на платената дейност на институциите за висше образование в чужбина ще разшири възможностите за износ на образование и ще увеличи оперативните ресурси на институциите. Те ще бъдат насърчавани да са активни и да поемат важна роля като оператори на износа на образование.

Силни страни

- ✓ Образователната система на Финландия е конкурентоспособна и има отлична международна репутация.
- ✓ Резултатите, получени от финландските ученици на международните изследвания на ОИСР PISA, предизвикват търсене на финландското образование в света.
- ✓ Финландските оператори са признати като добри партньори за сътрудничество в международни проекти.
- ✓ Образователната администрация, образователните институции и персоналът в тази сфера са добре подготвени за международни действия.
- ✓ Изтъкнатите оператори споделят желание образователното ноу-хау да се развива като нов експортен продукт.
- ✓ Изследванията и оценяването на образованието във Финландия са на високо качество.
- ✓ Администрацията е гъвкава и лесно се настройва към съвместни действия.

Възможности

- ✓ Образователният пазар расте и се глобализира.
- ✓ Много страни инвестират решително в развитието на образование и на образователни системи.
- ✓ Финландия предприема мерки, които дават възможност на институциите за висше образование да предоставят срещу заплащане услуги, както и изменения за по-голяма гъвкавост в законодателството, осигуряващи голяма свобода за действие.
- ✓ Институциите за висше образование предлагат широк набор от образователни програми на английски език и качествени услуги на международните студенти.
- ✓ Иновационната система, образованието на преподавателите, педагогическите знания и културата на сътрудничество във Финландия предлагат добра среда за развитие и тестване на образователни иновации и преработването им в продукти.

Източник:

Finnish education export strategy: summary of the strategic lines and measures
Based on the Decision-in-Principle by the Government of Finland on April 24, 2010
<http://www.minedu.fi/OPM/Julkaisut/2010/liitteet/okm12.pdf>

М. Стоянова

СТРАТЕГИЯ ЗА ИНТЕРНАЦИОНАЛИЗАЦИЯ НА ВИСШЕТО ОБРАЗОВАНИЕ НА ШВЕЙЦАРИЯ

В стратегията на преден план изпъква визията за развитие на сектора на висшето образование, който трябва успешно да отговори на глобалните предизвикателства на съвременното. Стратегията се основава на разработения през 2010 г. доклад на Федералния съвет на Швейцария „Интернационална стратегия на Швейцария в областта на образованието, научните изследвания и иновациите“.

ВИЗИЯ

През следващите години Швейцария трябва да се утвърди в световен мащаб като една от най-търсените и привлекателни държави в областта на висшето образование, изследванията и иновациите. Тя продължава да се налага като една от най-иновативните държави в света. Точно към това е насочена и визията на стратегията.

Докладът се фокусира върху силното влияние на интернационализацията върху политиката на Швейцария в областта на образованието, научните изследвания и иновациите. Висшето образование и пазарът на труда трябва да бъдат много привлекателни за чуждестранните изследователи, преподаватели и студенти. Отношенията с ЕС и други международни организации, както и двустранните отношения в рамките на ЕС и извън него в сферата на висшето образование е необходимо непрекъснато да се развиват и подобряват. Институциите за висше образование трябва да се отнасят с особено внимание към отделните студенти, общностите, обществото и предприятията, като изграждат у студентите умения, необходими за важната им роля на световната сцена. Според стратегията те също така ще бъдат двигател на нови идеи чрез научни изследвания, като много от тези идеи ще се трансформират в солидни и иновативни начинания.

Предвижда се висшето образование през следващите години да се развива със скоростни темпове: чрез иновативни изследователски подходи за преподаване и обучение, създаване на програми, системи за оценяване на студентите и осигуряване на качество, насочени към насърчаване на международното сътрудничество и към пренасяне на елементи от швейцарската образователна система в различните държави по света. Висшето образование на Швейцария трябва да има силно интернационално присъствие, да става все по-атрактивно за чуждестранните студенти и да се ангажира с висококачествени научни изследвания, които ще имат решаващо значение за удовлетворяване на глобалните потребности на населението. Визията е насочена и към това Швейцария да участва все повече в мащабни програми, мрежи и инфраструктурни общности.

В стратегията се акцентира върху следното:

ЦЕЛИ И ПРИОРИТЕТИ

Федералният съвет дефинира три приоритета за международна дейност в областта на образованието, изследванията и иновациите и определя съответните цели.

ПРИОРИТЕТ 1. Поддържане и разширяване на международната мрежа.

В бъдеще трябва да се направи всичко възможно Швейцария да затвърди своите позиции в глобалното образователно и иновационно пространство.

Цел 1а. Участие в световни инициативи

Цели се и се предвижда Швейцария да участва в международни инициативи, организации и програми, които да работят на многостранно равнище за справяне с глобалните предизвикателства в областта на висшето образование. На преден план в стратегията е поставен въпросът за участие в европейски образователни програми. Швейцария в момента е, а и за напред трябва да бъде една от държавите, които участват с най-голям успех в рамковата програма на ЕС за учене през целия живот. От съществено значение е тя да затвърди авторитета и престижа си в тази област. Важен приоритет е също така чрез тези програми да се насърчи мобилността на швейцарските научни специалисти и на студентите.

Подчертава се, че трябва да се работи и върху въпроса страната да има пълен достъп до водещите научноизследователски инфраструктури – най-вече в Европа.

Цел 1б. Сътрудничество с другите европейски страни в областта на образованието.

Двустранното сътрудничество с европейските страни трябва да се основава на съществуващи и ефективни инструменти. Програмите за сътрудничество в областта на образованието с някои страни извън Европа трябва да следват принципа на взаимната изгода.

Цел 1в. Насърчаване на самоинициативата на участниците в развитието на висшето образование, изследванията и иновациите

Важна и приоритетна цел е Швейцария да става все по-чувствителна към глобалните предизвикателства в областта на висшето образование. Федералният съвет трябва да подкрепя финансово и с други средства институциите при прилагане на своите собствени стратегии за интернационализация.

ПРИОРИТЕТ 2. Подкрепа на износа на образователни услуги и износа на таланти за укрепване на Швейцария като стратегическо място в областта на висшето образование

Важна стратегическа цел е Швейцария да стане една от най-атрактивните страни-партньорки в областта на висшето образование и иновациите. От друга страна, насоките на швейцарската образователна система са да се привличат възможно най-добрите таланти, които да следват в Швейцария.

Цел 2а. Насочване на усилията за превръщане на Швейцария в привлекателно място за научни изследвания

В доклада недвусмислено се отбелязва, че швейцарските образователни и изследователски институции са сред най-добрите в света. Поставя се значимата и приоритетна цел да се засили и закрепи репутацията на страната като привлекателно място за научни изследвания. Работи се върху това да има стипендии, които да насърчават мобилността на студентите и развитието на международни студентски програми.

Цел 2б. Създаване на изключителна научноизследователска инфраструктура, която да допринесе за засилване на привлекателността на Швейцария като място за научни изследвания

Необходимо е чрез създаването на инфраструктура и инфраструктурни проекти да се спомогне за започването на нови научни изследвания в Швейцария с цел да се увеличи популярността на страната в световните научни среди.

Цел 2в. Насърчаване на мобилността на швейцарските научни изследователи:

Подчертава се, че много усилия се насочват и към стимулиране на мобилността на швейцарските учени и изследователи, и към стимулиране на международно сътрудничество на всички нива. Международният опит е от изключително значение: важна част от стратегията е да се осигури възможност швейцарските студенти да имат учебни посещения в най-добрите университети в чужбина. Върху тази цел трябва да се работи, защото статистиката е, че все още малко на брой швейцарски студенти учат на обменни начала в чуждестранни висши училища. Важна подцел е също така много чуждестранни студенти да се мотивират по време на своето обучение да прекарват дълги периоди от време в Швейцария. Споразуменията за стажове и мобилност трябва да бъдат насочени именно в тази насока.

Цел 2г. Швейцарската образователна система трябва да постигне върхови постижения

В доклада ясно и недвусмислено се посочва, че се цели да се изтъкнат предимствата на швейцарската система за висше образование и тя да стане образец за образователните системи в целия свят. Частните университети, които предлагат услуги в областта на професионалното образование, ще разширяват своето поле на дейност и все повече ще навлизат на пазара. Стратегията е насочена и към това швейцарски услуги в областта на професионалното образование във все по-голяма степен да отговорят на световните потребности.

ПРИОРИТЕТ 3. Повишаване на международното признание

Фундаментална стратегическа цел е швейцарската образователна система да стане международно известна и нейните предимства да излизат все по-интензивно на преден план.

Цел 3а. Световно признаване на швейцарските дипломи за висше образование

Предвижда се общото и професионалното образование, придобити в границите на Швейцария, да придобият международно признание.

Цел 3б. Стандарти за квалификация в областта на образованието

Швейцария има водеща роля в определянето на глобалните стандарти в областта на професионалното образование. Швейцарските предприятия в чужбина въвеждат елементи от дуалната система на професионално обучение и по този начин допринасят за разпространение и признаване на този образователен модел в различните страни по света.

Цел 3в. Добиване на световна известност на швейцарските университети с отличната им научна дейност

Цели се затвърждаване на авторитета на швейцарските висши училища за отличните им постижения в областта на научните изследвания и на иновативните методи.

Въз основа на визията, трите приоритета и произхождащите от тях цели швейцарската политика на висше образование има три основни насоки в областта на международното сътрудничество:

Насока 1. Осигуряване на достъп до водещите в световен мащаб научноизследователски инфраструктури с цел засилване на научните изследвания и иновациите. Приоритет имат тези партньорства, които създават полезни взаимодействия с други сектори и които допринасят за решаване на проблеми с глобално измерение (например енергетика, климат, медицина и др.).

Насока 2. Засилване на ангажираността на националните участници за работа в мрежа в международен план чрез улесняване на мобилността: стипендии, програми за обмен, международни стажове.

Насока 3. Поддържане и увеличаване на значимостта на швейцарското образователно пространство: признаване на швейцарските дипломи за висше образование в чужбина.

Държавите за сътрудничество в областта на образованието, научните изследвания и иновациите са разделени в три групи:

а) държави с установено сътрудничество – това са тези, при които съвместната работа в областта на висшето образование, изследванията и иновациите е строго установена; вече съществуват стабилни и утвърдени форми на сътрудничество; ползите за Швейцария оправдават продължаването на това сътрудничество. Целевите държави са европейските страни и партньорите на ЕС;

В тези големи групи от държави е възможно още едно диференциране:

- държави, с които сътрудничеството е с най-висока интензивност – това са съседните на Швейцария и алпийските страни;

- държави, с които сътрудничеството е с нормална интензивност - страните членки на ЕС и асоциираните страни на рамковите програми;

- държави, с които сътрудничеството е с ниска интензивност - европейски страни (в района на Балканите, Черно море, Кавказ, Средиземно море), които все повече се интегрират в "Европа на знанието" (взаимоотношенията са мотивирани от политиката на добросъседство на ЕС);

б) държави с вече започнато, но неустановено сътрудничество - стратегическа цел е сътрудничеството в областта на образованието, научните изследвания и иновациите да е насочено към образователните, научните и икономическите интереси на Швейцария. Сключените споразумения, отнасящи се до висшето образование, трябва да бъдат трайни и Швейцария трябва да се възползва от високия потенциал на тези страни. Договорите, които се сключват, трябва да вземат под внимание трите посочени приоритетни интереса на страната. САЩ, Япония и Южна Корея са страните от тази категория;

в) страни със селективно сътрудничество: институционализираните форми на сътрудничество не са налични или са само частично налични. Благодарение на общите изисквания на политиката на Швейцария по отношение на висшето образование желателно е да се увеличи и закрепи сътрудничеството с такива държави. За да се осъществява по-добро сътрудничество, Федералният съвет трябва да отпуска повече средства.

От една страна, сегашната ситуация изисква стриктно продължаване в бъдеще на вече установените мерки. Като се има предвид глобалната мрежа на висшето образование, това ще е от решаващо значение за поддържане на силата на швейцарската академична и научно-изследователска дейност и така Швейцария все повече ще успява ефективно да участва във водещи научни мрежи и инфраструктурни общности.

От друга страна, формирането на стратегически съюзи в областта на студентската мобилност ще е от съществено значение за поддържане и увеличаване на конкурентоспособността на страната, като се имат предвид различни глобални демографски предизвикателства. Съдейки по изключително благоприятния за развитието на висшето образование държавен бюджет, социалният престиж на швейцарското професионално образование в национален и международен контекст все още е умерен. Международното признаване на швейцарските дипломи за висше образование и износът на образователни услуги са необходими предпоставки, за да се заздравят силните страни на образователния сектор и да се повиши авторитетът на швейцарската образователна система.

АКТУАЛНИ ИНСТРУМЕНТИ ЗА ИНТЕРНАЦИОНАЛИЗАЦИЯТА НА ВИСШЕТО ОБРАЗОВАНИЕ

В доклада са изброени инструментите, които вече са разработени на федерално ниво за насърчаване на интернационализацията на образованието, научните изследвания и иновациите:

- Швейцария е неразделна част от европейското образователно и научноизследователско пространство - тя е членка на Европейската космическа агенция и участва в много международни програми, изследователски организации и инфраструктури. Тя е член на обоевропейската инициатива за изследване и развитие Eureka и в рамките на програмата за европейско сътрудничество в областта на науката и технологиите се изисква съвместна работа с различни страни от Европа. Чрез активното си участие в инициативите в рамките на европейската образователна политика Швейцария има възможност да си спечели силна позиция в научното пространство на Европа – независимо от факта, че не е гържава членка на ЕС, участието на страната в международните изследователски инфраструктурни проекти е от водещо значение за затвърждаване на конкурентоспособността на швейцарските изследователи. Нарастват научноизследователските проекти със световна величина и така се затвърждават уменията и компетентностите на швейцарските изследователи;

- Швейцария е членка в международни организации (Съвета на Европа, Организацията за икономическо сътрудничество и развитие, ЮНЕСКО и др.). Членството е налице, но трябва да се вземат мерки авторитетът на страната в тези организации да се затвърди.

- Федералният съвет на Швейцария развива двустранни дейности в областта на образованието, научните изследвания и иновациите; тази гържава има и двустранни споразумения в контекста на фундаменталните научни изследвания, технологиите и висшето образование - Швейцария сключва международни споразумения с гържавите членки на ЕС, с които споделя възлова политика за засилване на съвместното сътрудничество в областта на науката и технологиите. Тези договори играят ролята на всеобщи рамкови споразумения, някои от които също отварят пътя за специфични програми за сътрудничество.

- Швейцарската чуждестранна мрежа поддържа авторитета на страната в чужбина – посолствата и консулствата представят и защитават швейцарските интереси в чужбина и подкрепят проектите в областта на висшето образование и иновациите. В седемнадесет избрани провинциални столици дейността на посолствата в тази област е подсилена чрез използването на технологични и научни инструменти. Освен това Федералният съвет на Швейцария чрез различни средства допринася за разпространението на швейцарските образователни принципи в другите европейски гържави;

- Силно развитие на международното сътрудничество. Силата на Швейцария се базира на самоинициативата на участниците, които са спонсирани и мотивирани от Федералния съвет. Швейцарските научни изследователи се отличават с висока ангажираност и компетентност и са много активни в световен и международен план. Съществуват също така и фондации, които стимулират приноса на Швейцария за образованието в световен и международен аспект. Швейцарският национален фонд за насърчаване на научните изследвания също има международно участие: неговите програмни дейности генерират множество международни контакти. Той работи и с много партньорски организации, които допринасят за насърчаване и стимулиране на изследователи от различни гържави.

- Друг важен инструмент, с който се работи, е създаването на програми за обмен, чрез които в швейцарските университети се привличат множество активни и любознателни студенти от чужбина.

- Участие на федералните агенции – много федерални агенции участват в развитието на швейцарската международна дейност в областта на висшето образование.

Координация

Международните активности на Федералния съвет в областта на образованието, изследванията и иновациите са силно изразени чрез сферите на дейност на отговорните федерални агенции. Тази координация благоприятства ефективно използване на полезни взаимодействия.

ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА ПРЕД СТРАТЕГИЯТА

Основният въпрос е до каква степен швейцарската политика в сферата на висшето образование е ефективна и може да отговаря на световните потребности. Анализите показват, че Швейцария има още много за постигане в тази област през следващите години. Предизвикателствата пред политиката в сферата на висшето образование са в следните области:

- изграждане на нови международни изследователски партньорства, мрежи и инфраструктурни проекти;
- мобилност на студентите и изграждане на подготвени и висококвалифицирани професионалисти;
- ефективност и конкурентност на швейцарската образователна система и взаимното признаване на дипломи;
- износ на образователни услуги.

Швейцария е насърчавана да заздравя своята международна дейност в образователната сфера чрез участие в различни програми, мрежи и инфраструктурни общности. Участието на страната в инициативи на ЕС е много важно за изграждането на стабилно европейско икономическо и научно пространство и затова предизвикателствата в тази област са значими.

Укрепването на позицията на Швейцария в рамковите програми на ЕС също трябва да се постави на дневен ред. А това ще стане чрез засилване на двустранното сътрудничество с развиващите се европейски държави.

В условията на конкурентна икономика наличието на човешки капитал с правилните умения от всички сфери на образованието е решаващ фактор за успех. В Швейцария застаряването на населението, недостатъчно високият интерес на младите хора към математиката, науката, технологиите и научните изследвания, както и тенденцията на феминизация във висшите училища има не дотам позитивно влияние върху конкурентоспособността на населението. От една страна швейцарските компании, институциите за висше образование и научните институти могат да наемат студенти от цял свят. От друга страна мобилността на всеки човек, който започва или е завършил своята подготовка, е важна за успешното му участие в глобализираната работна среда. Следователно насърчаването на мобилността има голямо значение за издигане престижа на Швейцария в сферата на висшето образование и иновациите. За да привлече най-добрите таланти, програмите за образование и обучение, които страната осигурява на младите хора, приети в университетите или в сферата на висшето професионално образование и обучение, трябва да ги подготвят за глобалните трудови пазари и за международни изследователски дейности.

Сравнителни проучвания и международно признание

За да поддържа и развива своите силни страни в областта на висшето образование и иновациите, Швейцария трябва да разработи активна концепция за действие и да преодолее

някои консервативни страни на своята образователна система. Също така за признаване на дуалната система за професионално обучение е необходимо да се повиши интересът на чуждестранните държави към системата и да се популяризират нейните достойнства, както и ползите от въвеждането на този тип обучение. Доста от предимствата на дуалната образователна система все още не са признати в чужбина и върху това има много да се работи. Заради тази недооценена система на обучение швейцарските студенти са в неравностойно положение и в изветна степен са ограничени в своята мобилност.

Активното участие на Швейцария в рамковите образователни програми на ЕС и в процесите на развитие на европейското образователно пространство ще затвърди и подсили авторитета ѝ сред европейските държави. Увеличеният ангажимент в областта на образованието ще даде възможност на Швейцария да си извоюва роля в определянето на квалификационните стандарти, включително в областта на професионалното обучение.

Предизвикателство има не само в областта на професионалното обучение. Докато в Европа швейцарските висши училища са известни с отличното си качество на обучение, то в САЩ и в азиатските държави има по-ниска осведоменост за отличното академично ниво на швейцарските университети и за факта, че английският е широко използван като език за преподаване.

Друго предизвикателство в областта на образованието е износът на образователни услуги. За разлика от госта други европейски страни, Швейцария не е разработила мащабна стратегия как да позиционира износа на образователни услуги в световен мащаб.

Важна стратегическа цел, върху която трябва да се работи, е популяризирането на системата на дуално образование и разпространението на принципите на тази система в другите световни държави в зависимост от нуждите на специфичните индустрии.

ВОДЕЩИ ПРЕДПОСТАВКИ ЗА ПРИЛАГАНЕ НА СТРАТЕГИЯТА

При прилагането на международната стратегия на Швейцария в областта на висшето образование и иновациите трябва да се вземат предвид следните предпоставки:

- Продължаване на участието на Швейцария в многостранните програми за проектиране на европейското образование, научните изследвания и иновациите и участие в най-големите европейски и други международни организации в тази област;
- Определяне на ясни приоритети по отношение на инструментите за двустранно сътрудничество с други държави в образователната сфера – преди да започнат действията по двустранното сътрудничество, трябва конкретно да се дефинират целевите групи, с които ще се работи, и ясно и точно да се преценят потребностите на различните заинтересовани групи от хора. Този процес ще гарантира устойчива и печеливша двустранна координация с партньорските държави;
- Прилагане на ефикасни мерки за развитие на международната стратегия в общ контекст – от съществено значение е международните дейности да се приоритизират в съответствие със заплануваните мерки за действия;
- Равносметка на постигнатите резултати след приключването на всяка дейност.

Финансиране

Федералният съвет и кантоните поделят своята отговорност в областта на образованието, изследванията и иновациите. Докато финансирането на предучилищното и задължителното образование е отговорност единствено на кантоните, то по отношение на средното и висшето образование финансов и морален ангажимент имат и Федералният съвет, и кантоните. Такова разделение на отговорностите има като резултат наличието на много

финасови потоци.

Кантоналните университети се финансират основно от публичния сектор, като кантоните поемат по-голямата част от разходите. Що се отнася до Федералния съвет, приетият в Швейцария Закон за подпомагане на университетите има за цел да насърчава качеството на преподаването и изследователската дейност и да осигурява разширяването на университетската дейност (не само в национален, но и в интернационален аспект). Затова този закон предоставя следните три вида форми на финансова помощ: основни вноски, инвестиционни вноски и средства, свързани с финансирането на определен проект.

Основните вноски са свързани със следното: в рамките на одобрената сума, отпусната за финансирането на университетите, Федералният съвет насочва част от средствата към поддържане на разходите на десет кантонални университета. Инвестиционните вноски са с цел да поддържат разходите по отношение на различните инвестиционни проекти на университетите (например такива средства се използват за покупка, строителство или реконструкция на сгради или закупуването и инсталирането на научна апаратура и компютърна техника).

Средствата, свързани с осъществяването на отделни проекти, се дават за поддържането на разходи, които са от национално значение.

В областта на университетското образование 66% от средствата се набавят от кантоните, 26% - от Федералния съвет и 8% идват от студентските такси и от други по-незначителни източници.

Източници:

1. Internationale Strategie der Schweiz im Bereich Bildung, Forschung und Innovation
<http://www.sib.admin.ch/de/documentation/publications-en-matiere-de-biodiversite/2010/strategie-internationale-de-la-confederation-pour-le-domaine-formation-recherche-et-innovation/>
2. Beiträge des Bundes und der Kantone an den Bereich «Bildung, Forschung und Innovation» (2004–2016)
<http://www.sbf.admin.ch/org/01645/index.html>

П. Главеев